
YHTEISHENKI ON JEBA!

Luova harrastusryhmätoiminta nuorten näkökulmasta

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Lahdensivu, 14.11.2011

Elina Järvelä

LAHDENSIVU

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma
Pedagoginen ohjaustoiminta

Tekijä	Elina Järvelä	Vuosi 2011
Työn nimi	Yhteishenki on jeba! Luova harrastusryhmätoiminta nuorten näkökulmasta	

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin nuorten antamia merkityksiä luovien harrastusryhmien toiminnalle. Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat olleet osallisina erilaisissa luovissa harrasteryhmissä. Tavoitteena oli kerätä aineistoa siitä, miten nuoret toimivat ryhmässä ja ryhmänä sekä miten he itse havainnoivat monivaiheista ryhmätoimintaa. Osatavoitteena oli selvittää, millaisia merkityksiä nuoret antavat ohjaajalle.

Aineisto kerättiin kesällä 2010 teettämällä kysely 15–17 -vuotiaiden nuorten ryhmille, jotka osallistuivat Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARXin projekteihin. Ryhmiä oli kaksi ja kyselyyn vastasi yhteensä 14 nuorta. Toisessa ryhmässä oli kahdeksan nuorta, joiden harrastustausta oli musiikkipainotteinen. Toinen ryhmä koostui viidestä nuoresta, jotka tulivat tuottamaan Lasten taidefestivaali Hippaloiden somistustöitä kahdeksi viikoksi.

Kyselyn ja havainnoinnin tukena opinnäytetyössä hyödynnettiin lähdekirjallisuutta luovista harrastuksista ja nuorista. Lähdemateriaalina käytettiin myös kehityspsykologiaa käsittelevää kirjallisuutta tutkittaessa nuoruutta elämänvaiheena. Tiiviisti aihetta viitoitti myös taidekasvatus ja ryhmän muodostumiseen liittyvät teoriat.

Nuoret kokivat taideharrastukset itselleen merkityksellisiksi. He kertoivat harrastetaustansa vaikuttaneen heidän luovuuteensa ja ilmaisukykyynsä. Siten he olivat tulleet rohkeammiksi sanomaan mielipiteitänsä ja itsetunto oli vahvistunut. Kerätyn aineiston valossa voidaan myös sanoa, että taideaineilla oli merkitystä ryhmäytymiseen, sillä kyselyyn osallistuneista nuorista suurin osa vastasi kokeneensa niin.

Avainsanat luova harrastus, nuoret, ryhmätoiminta

Sivut 31s. + liitteet 5s.

HÄMEENLINNA

Degree Programme in Crafts and Recreation

Pedagogic Crafts and Recreation

Author

Elina Järvelä

Year 2011**Subject of Bachelor's thesis**Feeling of Togetherness Is Cool! Young People's Views on Recreational Art Groups

---

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to explore young people's interests in arts and recreational group activities. The main focus was to gather information about the influence and importance of participating in recreational art groups. Furthermore, the aim was to inquire young people's views on group dynamics and functions and the role of a facilitator. The thesis is based on qualitative methods and the target group was young people who had participated in various recreational art groups.

Background information was collected with a questionnaire in the summer 2010. Two groups of young people aged 15-17 years answered the questionnaire. In all there were fourteen respondents. The groups had participated in the projects of ARX Arts Centre in the City of Hämeenlinna. The first group of eight teenagers was orientated in music and spent five days together in Russia. The other group consisted of six teenagers who produced the decoration of Hippalot Art Festival for Children.

In addition to the questionnaire and observation, the main source of information was literature concerning youth and interest in arts. Sami Myllyniemi's book Nuorisobarometri is a nationwide research which deals with young people and their current interests in arts and culture. Furthermore the frame of reference was gathered in the fields of art education and developmental psychology.

According to the results, young people consider their interest in art a significant factor in their lives. The responses prove that the young people's interest in art has had an influence on their creativeness and expression skills. Therefore the young people felt they dare to state their opinions and their self-esteem was reinforced. However, due to the difficult terms used in the questionnaire the results of the research may not be reliable when discussing the meaning of interaction. Nevertheless, eleven teenagers of fourteen endorse that interests in arts have an impact when forming a group with good team spirit.

Keywords Recreational Art Group, Interest in Art, Youth, Group Formation**Pages** 31 p. + appendices 5 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	”EIKÄ NIINKÄÄN AJATTELE RAJOJA VAAN PYSTYY ITSE KEKSIMÄÄN RATKAISUJA ASIOIHIN” - TUTKIMUSTEHTÄVÄ.....	2
3	”FIILIS ON MAHTAVUUKSELLINEN” - NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	3
3.1	Nuoruuden historia.....	3
3.2	Nuoruus kehityspsykologian näkökulmasta tarkasteltuna.....	4
3.3	Nuoruus ajan ilmiönä	5
3.4	Nuorten ryhmätoiminta	7
4	”HENGAILTIIN JA HEITETTIIN LÄPPÄÄ” – TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	8
4.1	Aineistonhankintamenetelmät	8
4.2	Aineiston kerääminen.....	9
4.3	Aineiston luotettavuus.....	10
5	”KÄSILLÄ TEKEMINEN LOI HYVÄN HENGEN PORUKKAAN” – NUORTEN KOKEMUKSET RYHMÄYTYMISESTÄ JA RYHMÄTOIMINNASTA.....	12
5.1	Ryhmien harrastustausta.....	12
5.2	Nuorten kokemukset ryhmän kehitysvaiheista.....	13
5.3	Nuorten kokemukset ryhmäytymisestä ja yhteishengestä.....	15
5.4	Joukosta ryhmäksi.....	17
6	”BÄNDITOIMINNALLA ON MUHUN SE VAIKUTUS ETTÄ SE ON NIINKU ELÄMÄ” - LUOVIEN HARRASTUSTEN MERKITYS.....	19
6.1	Luovien harrastusten merkitys nuorille	20
6.2	Luovien harrastusten vaikutus yhteishengen ja ryhmäytymiseen.....	22
7	”MIELUUMMIN MUKAVIA KUN NATSEJA” – OHJAAJAN MERKITYS.....	24
8	”NO ONHAN NOI YHTEISET TUPAKKATAUOT SELLANEN YHDISTÄVÄ TEKIJÄ” – POHDINTAA TULOXSISTA.....	27
9	”JOSKUS KEMIAT VAAN KOHTAA” – YHTEENVETO	29
	LÄHTEET	30

Liite 1 KYSELY

1 JOHDANTO

Nuorten taideharrastusten yksi ydintehtävä on yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden tasapainon löytäminen ja tukeminen. Jokaisella on oikeus toteuttaa ja ilmaista itseään sekä kasvaa siihen, mihin hänellä on mahdollisuudet. Taidekasvatus tarjoaa mahdollisuuden kanavoita tunteita positiivisella tavalla. Yhteistoiminta ja vuorovaikutus opettavat nuorelle positiivisia taitoja, jotka kasvattavat nuoren itsetuntoa. (Uusikylä 2008, 13–16.) Hyvään itsetuntoon vaikuttavat positiiviset kokemukset itsestä, omista kyvyistä ja tunne siitä, että olen hyvä ja riittävä. Itsetunnoltaan vahva ihminen kykenee näkemään toisen ihmisen osaamisen ja antamaan arvon hänen mielipiteilleen. (Keltikangas-Järvinen 1994, 17–19.)

Oman kokemukseni mukaan taideharrastuksilla on parhaimmillaan valtava tukeva vaikutus nuoren hyvinvointiin. Hämeenlinnan kaupungin Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARXissa työskennellessäni olen päässyt ihastelemaan aitiopaikalta sitä mahdollisuuksien määrää, mitä nuorelle voi kulttuurin ja taiteen saralla tarjota ja mikä into nuorilla on osallistua toimintaan. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen nuorten luovien harrastusryhmien toimintaa nuorten omasta näkökulmasta. Tarkoitukseni on selvittää, miten nuoret kokevat luovat harrasteryhmät, ryhmän muodostuksen ja ohjaajan merkitykset ryhmälle.

Opinnäytetyön aineiston kokoaminen alkoi kesällä 2010 Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARXin Paikallinen kerroksellisuus -projektiryhmän kanssa ja jatkui Lasten taidefestivaali Hippaloiden nuorten kesätyöntekijöiden parissa. Teetin kyselyn yhteensä neljällätoista nuorella, jotka olivat iältään 15–17-vuotiaita. Aineisto koottiin kahdessa osassa, sillä toinen ryhmä vietti viikon ajanjakson yhdessä Venäjällä ja loppukesällä Hippaloiden kesätyöntekijät työskentelivät yhdessä kahden viikon ajan. Näinä jaksoina kokosin aineiston paitsi suorittamalla kyselyn ennen ja jälkeen työskentelyjakson myös havainnoimalla ryhmiä.

Nuorisobarometrin 2009 mukaan nuorten valtaenemmistön näkemyksissä taiteella on merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Enemmistö nuorista allekirjoittaa, että taide voi uudistaa yhteiskuntaa, avata uusia näkökulmia toimia ilmaisukanavana. Taidetta itseisarvoisen tärkeänä pitävät nuoret uskovat taiteen merkitykseen. (Myllyniemi 2009, 45, 67–69.)

2 ”EIKÄ NIINKÄÄN AJATTELE RAJOJA VAAN PYSTYY ITSE KEKSIMÄÄN RATKAISUJA ASIOIHIN” - TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tutkimukseni on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2004, 152–155) kirjoittavat, että laadullinen tutkimus pyrkii tarkastelemaan asioita laajalti eri näkökulmista. Laadullisessa tutkimuksessa ei käytetä mittareita ongelman selvittämiseksi ja siksi tutkimusongelmaa tai oikeammin tutkimustehtävää lähestytään käyttämällä ihmistä tiedon keruun välineenä. Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja tarkoitus on ennen kaikkea löytää tai paljastaa tosiasioita.

Työskentelin kahden nuorten ryhmän kanssa kesällä 2010 ja pyysin nuorilta lupaa havainnoida heidän ryhmätoimintaansa. Ryhmien jäsenet olivat 15–17-vuotiaita luovaa toimintaa harrastaneita tyttöjä ja poikia. Ryhmien elinkaari oli samankaltainen, sillä molemmat ryhmät koottiin toteuttamaan Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARXin pieniä projekteja kesän aikana. Ryhmien yhdessä viettämä aika oli lyhyt mutta tiivis. Kesäkuussa 2010 lähdin kahdeksan musiikillisesti orientoituneen nuoren kanssa Venäjälle Tveriin, ja heinäkuussa ohjasin viittä kuvataiteita ja käsitöitä harrastanutta nuorta toteuttamaan Lasten taidefestivaali Hippaloiden somistustöitä.

Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat olleet osallisina erilaisissa luovissa harrasteryhmissä, kuten bänditoiminnassa ja Lasten ja Nuorten kulttuurikeskus ARXin kuvataide- ja käsityökoulun ryhmissä. Tavoitteenani oli kerätä aineistoa siitä, miten nuoret toimivat ryhmässä ja ryhmänä sekä miten he itse havainnoivat monivaiheista ryhmänmuodostumista. Ryhmätoiminnan kontekstina ovat nuorten luovat harrasteryhmät ja projektiin osallistuneet pienryhmät.

Kokosin opinnäytetyön aineiston teettämällä molemmille nuorten ryhmille kyselyn sekä havainnoimalla ryhmien toimintaa. Kyselyn ensimmäinen osa täytettiin ennen ryhmätoiminnan alkua. Kyselyssä (LIITE 1) tiedusteltiin muun muassa millaisiin luovan harrastustoiminnan (tai kyselyssä käytetty sana ”taideaine”) ryhmiin nuoret olivat osallistuneet ja millaisia vaikutuksia nuori koki harrastuksella olleen. Kysyin myös, miten helppoa nuorelle on yleensä toimia ryhmässä ja miten nuori kokee juuri tämän ryhmän sen alkuvaiheessa ja sen päätyttyä. Toinen osa kyselystä täytettiin siis ryhmän intensiivisen työskentelyn lopussa.

Raporttini sisältää kahdeksan lukua. Seuraavassa luvussa perehdyn kohde-ryhmäni erityispiirteisiin kirjallisuuden avulla. Kerron luvussa kolme nuoruuden historiasta, siitä kehityspsykologisen vaiheena, ajan ilmiönä ja lopuksi nuorten ryhmätoiminnasta. Tutustuminen nuoruutta ja ryhmäytymistä käsittelevään kirjallisuuteen on antanut minulle enemmän välineitä kohde-ryhmäni tarkasteluun. Kappaleessa neljä esittelen aineistonhankintamenetelmät sekä tarkastelen menetelmien luotettavuutta. Luvut 5,6 ja 7 käsittelevät tutkimustuloksia, joiden tukena käytän lähdekirjallisuutta ja esittelen aiheeseen liittyvää teoretietoa. Kahdessa viimeisessä luvussa pohdin tehtyä työtä ja teen siitä yhteenvedon.

3 ”FIILIS ON MAHTAVUUKSELLINEN” - NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Opinnäytetyössäni keskiössä on 15–17-vuotias nuori, tyttö tai poika. Tässä luvussa perehdyn kohderyhmäni erityispiirteisiin nuoruuden historian kautta ja tarkastelen sitä psykologian näkökulmasta. Esitän nuoruuden myös olevan aikaansa sidottu ilmiö, ja lopuksi rakennan teoriapohjaa nuorten ryhmätoiminnan muodoista. Pysin tässä luvussa perehtymään kohderyhmäni kokonaisvaltaisesti.

3.1 Nuoruuden historia

Nuoruuteen ja nuorison historiaan perehtyminen ei ole vanha tutkimuskenttä ja käsitteet nuori, nuoriso ja nuoruus ovat itsessäänkin varsin nuoria. Kautta historian monessa kulttuurissa on siirrytty lapsuudesta suoraan aikuisuuteen ja osittain siksi on väitettykin, että nuoruus ”keksittiin” vasta 1700-luvulla teollistumisen myötä. Tämän vuoksi suorat linjavedot nuorisotutkimuksessa ovat haastavia, sillä esimerkiksi tarkka linja nuorista ikäryhmänä on vaikeaa tehdä – joissain historiallisissa dokumenteissa kun lapsuus jatkuu jopa 21-vuotiaaksi. (Puuronen 2006, 22–38.)

Puuronen (1997, 26) jäsentää kirjassaan Johdatus nuorisotutkimukseen nuoruutta käsitteleviä viittauksia löytyneen jo Aristoteleen ja Antiikin ajoilta. Aristoteles erotteli teoksessaan Retoriikka ihmisen kolmeksi elämänvaiheeksi nuoruus, miehuus ja vanhuus. Nuoruutta filosofi kuvaa epävakaiseksi ajaksi, jolloin voimakkaat tunnetilavaihtelut ja äärimmäiset tunteet ovat tavallisia.

Toisaalta taas on perusteltua väittää, että nuoruus elämänvaiheena syntyi vasta 1770-luvulla valistuskirjailija Rousseau käyttäessä käsitettä ensimmäistä kertaa, jolloin nuoruuden historian alkamiselle olisi etymologinen peruste. Nuorison historiaa onkin alettu kartoittaa tutkimalla kielen kehitystä, maalaustaidetta ja kirjallisuutta. Lähdemateriaalina taiteet ja etymologia eivät kuitenkaan ole järin kattavia, sillä ne eivät anna kokonaiskuvaa yhteiskunnasta tai ikäryhmien määrityksistä. (Puuronen 1997, 16–26.)

Schlegelin ja Barryn tarkastelemien antropologisten tutkimusten mukaan nuoruus nähtiin kuitenkin jo varmasti erillisenä elämänvaiheena esiteollisissa yhteisöissä. Tutkimuksen kohteena oli pieniä kylissä asuvia ja keräilyllä ja kalastuksella eläviä heimoja Afrikasta, Aasiasta sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikasta. Näissä kyläyhteisöissä nuoruus oli lyhyt vaihe lapsuuden ja aikuisuuden välillä, joka päättyi avioliittoon tytöillä n. 14–16-vuotiaana ja pojilla 16–20-vuotiaana. (Puuronen 2006, 25–29.)

Suomalaisissa tutkimuksissakin on löydetty kielellisiä viittauksia nuorisokulttuuriin jo 1600-luvulta. Historioitsija Antero Heikkinen (1991, Puuronen 2006, 35–36 mukaan) kuvaa tutkimuksessaan nuorisokulttuuria 1700- ja 1800-luvuilla jo varsin eläväiseksi ja siitä on kerätty paljon materiaalia nuorten kirjoittamien päiväkirjojen avulla. Merkinnöistä käy ilmi, että nuoren säätyläistyön kasvatusta ja koulutus oli oikeastaan markkina-arvon

kasvattamista avioliittoon, siinä missä nuoret miehet saivat yrittää luoda omaa tulevaisuuttaan varsin riippumattomina vanhemmistaan. Maalaisnuorten elämä sen sijaan sidottiin luonnollisesti työntekoon heti, kun voimat kasvoivat ja taidot kehittyivät, jotta nuoresta olisi apua talon töissä. (Puuronen 2006, 26–39.)

Teollistuminen ja yhteiskunnan modernisoituminen vaikutti radikaalisti nuoruusvuosien piteneeseen. Tehdastyö vaati usein henkilökunnan kouluttamista ja tämä siirsi nuoren ihmisen työelämään siirtymistä. Osaltaan vaikutti yhteiskunnan muuttuminen tasa-arvoisemmaksi naisten täyttäessä jopa noin puolet syntyneistä työpaikoista. Tällöin naiselle jäi muitakin uravalintavaihtoehtoja kuin jäädä kotiäidiksi. (Puuronen, 2006, 48–50.)

Suomalaisissa nuorisotutkimuksissa esimerkiksi Heiskasen ja Mitchellin mukaan (1985, 10 – 15, Puurosen 1997, 14 – 15 mukaan) nuorison eräänlainen nousukausi alkoi kuitenkin vasta 1950-luvulla, jolloin äänilevyteollisuus ja kevyen musiikin kulutus synnyttivät nuorisokulttuurin. Tuolloin nuoret alkoivat määrittää itseään sukupolvena ja teollisuus alkoi valmistaa tuotteita nimenomaan teini-ikäisille (Holvas & Raivio & Seppänen 1999, 2).

3.2 Nuoruus kehityspsykologian näkökulmasta tarkasteltuna

Nuoruus elämänvaiheena jaetaan tavallisesti kolmeen eri vaiheeseen. 12–15-vuotiaat elävät varhaisnuoruutta, 16–18-vuotiaat varsinaista nuoruuttaan ja 19–22-vuotiaat jälkinuoruuttaan (Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2000, 11). Yleisesti ottaen nuoruutta elämänvaiheena käsiteltäessä keskitytään puberteettivaiheesta täysi-ikäistymiseen, jonka aikana nuori käy läpi merkittäviä psykososiaalisia ja fyysisiä muutoksia ja siirtyy kohti aikuisuutta. Nuori irtautuu tällöin vanhemmistaan ja rakentaa vaiheittain itsenäisempää elämää. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166.)

Erik H. Erikson määritteli 1950-luvulla syntyneessä elämänkaariteoriasaan nuoruudelle tyypillisiä kehityskriisejä. Fyysisien muutoksien lisäksi nuoruuden suurimmat kriisit koskevat suhteita vanhempiin ja muihin ihmisiin. Nuori saavuttaa identiteettinsä kokeilemalla erilaisia rooleja ja rakentaa samalla suhdettaan ympäristöönsä. (Himberg ym. 2000, 11, 21–23, 91–98.) Eriksonin teorian mukaan nuoruusiän tärkein tavoite on saavuttaa eheytynt minäidentiteetti (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 175).

Identiteetillä tarkoitetaan yksilön kokemaan ainutlaatuisuuden tunnetta suhteessa ympäröivään maailmaan ja ihmisiin. Kun nuori etsii yksilöllisyyttään ja erillisyyttään, hän rakentaa omaa tuntemustaan itsestään ja muodostaa käsitystä siitä kuka hän on. Sisäisen kasvun ja pohdinnan rinnalla suhde omaan muuttuvaan kehoon on osa minäkuvaa ja itsekäsitystä. James Marcia kehitti Erik H. Eriksonin teorian pohjalta teorian, jossa nuoruusiän kehityskriisinä on egoidentiteetin saavuttaminen. Nuori saavuttaa egoidentiteetin etsimällä erilaisia vaihtoehtoja, kokeilemalla niitä ja tekemällä valintoja koskien omaa elämäänsä ja minuuttaan. Täten nuori tulkitsee omat arvonsa, sitoutuu niihin ja muodostaa oman yksilöllisen identiteettinsä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166–173.)

Rakentaessaan minäkäsitystään ja identiteettiään nuori arvioi luonnostaan, miten onnistuu kehityshaasteissaan. Nuori saattaa muokata itse itselleen liian korkeita tavoitteita, sillä nuorena maailmankuva keskittyy vielä vahvasti oman itsen ympärille. Tätä ajattelutapaa sanotaan nuoruuden egosentrismiksi eli minäkeskeisyydeksi. Tällaisen ajattelutavan vuoksi nuori kuvittelee, että ympäristö kiinnittää juuri heihin erityisen paljon huomiota ja hän tekee suoria oletuksia, mitä muut hänestä ajattelevat. Tapahtumat ovat nuoren ajatusmaailmassa ainutlaatuisia ja koskettavat vain häntä. Tämän vuoksi nuori saattaa kokea, että ympäristö vaati häneltä enemmän, kuin hän pystyy odotuksia täyttämään. (Kronqvist & Pulkkinen 2000, 170–176.)

Nuoruuden psykologista näkökulmaa tarkastellessa on syytä mainita Sigmund Freud, jonka psykoanalyttinen teoria on vaikuttanut nuoruutta koskevaan psykologiseen tarkasteluun merkittävästi, vaikka Freud ei itse asiassa ole tutkimuksissaan juurikaan nuoruutta käsitellyt. Freudin teorian mukaan vietit muodostavat ihmisen psyykeen perustan. (Puuronen 1997, 59.) Freud jakaa ihmiselämän psykoseksuaalisen kehityksen vaiheisiin, jonka viides vaihe on genitaalivaihe. Kyseessä on nuoruusiän vaihe, jolloin seksuaaliset yllykkeet heräävät eloon täydellä voimalla ja tavoitteena on saavuttaa aikuisiän seksuaalisuus. Vietti-impulssien paineessa nuori kokee epävarmuutta ja uteliaisuutta, mutta vaiheen mukana nuoren identiteetti yhtenäistyy ja tasapainottuu. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 175; Puuronen 1997, 58–59.)

Aiemmin mainitsemani kasvatusfilosofi Jean-Jacques Rousseau jakoi vuonna 1762 pääteoksessaan *Émile* ihmisen psyykkisen kehityksen ja kasvatuksen viiteen eri vaiheeseen, jossa nuoruus sijoittuu neljänteen vaiheeseen ja 15–20-ikävuosiin. Rousseauin mukaan nuoruudessa ihminen syntyy toisen kerran. Noin sataviisikymmentä vuotta Rousseauin jälkeen G. Stanley Hall kirjoitti kehityspsykologian ensimmäisen yleisteoksen ja viittaa siinä vahvasti Rousseauin ajatusmaailmaan kirjoittaessaan ihmisen toisesta syntymisestä. (Puuronen 2006, 53–54.)

Amerikkalaisen Robert J. Havighurstin (1953) teorian mukaan nuoruusiässä esiintyy kehitystehtäviä, jotka ovat biologisen kasvun ja sosiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta syntyneitä tuotoksia. Teorian pohjana on Bühlerin (1933) elämäkulun jako elämänvaiheisiin, joihin liittyy vaiheeseen sidottu kehitystehtävä. Havighurstin mukaan kehitystehtävät muodostuvat yhteiskunnallisista odotuksista ja säädöksistä. Esimerkiksi lainsäädäntö ja ikäraajat mahdollistavat tiettyjä asioita vasta tiettyssä iässä. (Puuronen 1997, 57–58). Nykyaikana esimerkiksi nuoren elämään alkaa siirtyä vastuuta 15-vuotiaana, kun hän alkaa olla rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan ja nuoren on mahdollista ajaa mopokortti. Koko ajan kasvava mediamaailma muokkaa myös osaltaan aikamme nuoria.

3.3 Nuoruus ajan ilmiönä

Mainitsin luvussa 3.2 Havighurstin ja Bühlerin kehitystehtäväteoriasta, jonka mukaan yhteiskunta ja ajan luonne muokkaavat kehitystehtäviäm-

me. Se edustaa osaltaan niin sanottua uudempaa kehityopsykologiaa, jonka mukaan nuoren kehitys on sidottu enemmän yhteiskuntaan kuin aiemmassa kehityopsykologiassa. Aikaisemmassa kehityopsykologiassa käsitettiin luonnon rytmin säätelevän nuoruutta organismina, mutta uudempi kehityopsykologia pyrkii tarkastelemaan nuorta yhteiskunnallisena olentona, jonka kehitykseen vaikuttavat kulttuuri, instituutiot, normit ja käytännöt. (Nurmi 1995, 258–260, Puurosen 1997, 57–58 mukaan.)

Myös Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 166) puoltavat kirjassaan Kehityopsykologia – Matkalla muutokseen kulttuuri- ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikuttavan osaltaan siihen, millaiseksi vaiheeksi nuoruus määritellään. Usein sitä tarkastellaan siirtymävaiheena aikuisuuteen, mutta 2010-luvulla nuoruuden individualismia on alettu länsimaissa ihannoida jopa siinä määrin, että nuoruus tuntuu jatkuvan elämänvaiheena melkein kolmeenkymmeneen ikävuoteen saakka. Perinteikkäämmissä yhteiskunnissa tärkeämpää saattaa olla koko yhteisön hyvinvointi, jolloin aikuistumisen ja velvollisuuksien pariin patistetaan jo varhain nuoruudessa (Kronqvist & Pulkkinen, 2007, 166).

Toisaalta taas eurooppalaista nuorison historiaa tutkinut John Gillis (1981 ix–xi, Puurosen 1997, 15 mukaan) sanoo, että nuorison toimintatraditiot ja luonne periytyvät sukupolvelta toiselle ja ovat olleet samanlaisia jo satoja vuosia. Gillis väittää, että tyypillisiä nuoruuden käyttäytymismuotoja ovat aina olleet esimerkiksi opiskelijaradikalismi, boheemi elämäntapa, jengikäyttäytyminen ja jonkinasteinen rikollisuus.

Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 178–179) puolestaan sanovat nuoruutta elämänvaiheena sanelevan ”sosiaalinen tarinavaranto”, joka tarkoittaa, miten esimerkiksi muuttunut ajanhenki muokkaa nuoruusaikaa. Hyvänä esimerkkinä voidaan nähdä sukupolvien erilainen ”mallitarina” vaikkapa seurustelusuhteista. Nykyaikana nuoret aloittavat seurustelusuhteet jo varhain ja suhteita saattaa olla ennen naimisiinmenoa useita, siinä missä aiempien sukupolvien nuoriso sitoutui parisuhteeseen myöhemmin, mutta usein nuoruuden ensirakkauden kanssa solmittiin myös avioliitto. (Kronqvist & Pulkkinen 2007.)

Nuoruus on pidentynyt 1900-luvulla ja sen merkitys elämänkulussa on kasvanut siten, että nuorisoon kohdistuu yhä suurempia yhteiskunnallisia odotuksia. Kaikki nuoret eivät kuitenkaan ole valmiita toimimaan yhteiskunnan kehityksen mukaan ja tilanne on kääntynyt jopa pääläelleen siten, että entisten sukupolvien ajama kehitys on saattanut 2000-luvun nuoret vastustamaan jatkuvaa kehitystä. Osa nykyajan nuorisosta on erittäin valvutunutta ottamaan selvää esimerkiksi ilmastonmuutoksesta ja globalisaatiosta, olemaan aktiivisia ja puolustamaan tärkeiksi kokemiaan ilmiöitä. (Puuronen 2006, 263–264.)

Nykyajan nuoriso kantaa vahvasti passiivisuuden leimaa. Yhteiskunta on huolissaan tietokoneen ääressä nuoruuttansa kuluttavasta ”pullamössösukupolvesta”. Toisaalta taas aikakautemme aktiivisilla nuorilla on hallussaan uudenlainen arvomaailma, joka ajaa luonnon, eläinten tai ihmisten oikeuksia. Tämä herättää aktiivisuutta penääviltä aikuisväestöltä sekä

hämmennystä että ihailua. (Holvas, Raivio & Seppänen, 1999, 27–58.) 1990-luvun jälkeen jatkuvasti kasvava maahanmuutto jakaa myös nuorten mielipiteitä ja saattanut nuoret ottamaan asiaan aktiivisesti kantaa (Puuronen 2006, 181).

3.4 Nuorten ryhmätoiminta

Nuorten ryhmän muodostustapoja ja ryhmäkäyttäytymistä on tutkittu jonkin verran Suomen lähihistoriassa. Rafael Helanko kirjoitti 1950-luvulla väitöskirjan Turun poikasakit ja kymmenen vuotta myöhemmin hän teki tutkimuksen tyttöryhmistä. Teokset kuvailevat monipuolisesti ryhmien syntytapoja, kehitystä ja rakennetta. Puuronen on perehtynyt asiaan viittaamalla Helangon teoksiin ensin kirjassaan Johdatus nuorisotutkimukseen (1997) sekä sittemmin Aapolan ja Kaarnisen kokoamassa Nuoruuden vuosisata -teoksessa (2003) ja vielä teoksessaan Nuorisotutkimus (2006). Puuronen sanoo, ettei Helangon väitöskirjan ja tutkimuksen jälkeen ole tehty samanveroista syventymistä nuorisoryhmiin.

Helangon mukaan pojat muodostivat suuria kaveriryhmiä esimerkiksi asuinpiirinsä lapsista, jolloin ryhmät saivat alkunsa yhteisestä historiasta. Ryhmän käyttöön kuului keskinäinen kisailu leikkimielisestä kujeilusta aina urheilulajeihin asti. Tyttöryhmien keskeiseksi toiminnaksi muodostui ennemmin keskusteleminen. Tytöt eivät myöskään Helangon arvion mukaan sitoutuneet ryhmään niin voimakkaasti kuin pojat, sillä tytöille oli usein tärkeämpää omistaa yksi tai muutama paras ystävä kuin pojille. (Puuronen 2003, 375–377.)

Täydentääkseen 1950-luvun nuorten ryhmäkäyttäytymisen tarkastelua Puuronen (2003) käsittelee myös 1950- ja 1960-luvun nuorten kirjoittamia päiväkirjoja. Päiväkirjat tarjoavat väärentämättömän kuvan nuorten tyttöjen ryhmäkäyttäytymisestä osallistujien näkökulmasta. Puuronen viittaa tekstissään myös Alpo Ruuthin romaaniin Kämpä, joka on kertomus nuorisoryhmästä vuodelta 1969. Perhe oli molemmille sukupuolille tärkeä ryhmä, mutta suhde vastakkaiseen sukupuoleen oli nuorille merkittävä pohtimisen aihe, joka vei voiton perhesuhteilta. Suuria ryhmätapahtumia aikansa nuorille ovat olleet osallistuminen tansseihin ja kotihippoihin, ripikoulu sekä teinikortin saaminen. (Puuronen 2003, 380–381.)

Musiikkityylit saivat aikaan aallon, jossa 1970-luvulla ja 1980-luvulla syntyi useampia nuorison alakulttuureja, jotka sittemmin laajenivat musiikkityyliensä lisäksi esimerkiksi teatteriharrastusryhmiksi tai jalkapallojoukkueiksi. Tasa-arvon kasvu mahdollisti sen, että nuorten ryhmätoiminta yhdenmukaistui sukupuolten kesken. (Aapola & Kaarninen, Puuronen 2003, 390 mukaan.)

2010-luvulla nuorille suunnattu harrastetoiminta on koko ajan laajenemassa. Riippuen asuinpaikkakunnasta, nuorille tarjotaan monenlaisia harrastusryhmiä. Pelkästään urheilun saralla lapset voivat jatkaa saman lajin parissa monta vuotta aina yhä ylempään sarjaan, jolloin joukkue voi säilyä suunnillaan samana aina murrosikänsä saakka. Lajitarjonta on kaupungeissa rikasta. Samoin luovat harrasteet kasvattavat suosiotaan kaiken aikaa ja

innostuneille tarjotaan uudenlaisia ryhmäharrastuksia, kuten sirkus tai tanssi. 1990-luvulla suositaan kasvattaneet nuorisotilat löytyvät nykyään joka kunnasta ja kaupungeista – jopa kaupunginosista. Nuorten mahdollisuus tavata oman ikäisiään on nykypäivänä erittäin hyvä.

Sami Myllyniemen vuonna 2009 kokoama Nuorisobarometri koskee taidetta ja kulttuuria. Teokseen koottu aineisto tarjoaa ajantasaista tietoa nuorten osallistumisesta taide- ja kulttuuritoimintaan haastatteleamalla 1900 suomalaista nuorta noin puolen tunnin ajan. Yleisimpiä luovan toiminnan muotoja ovat käsityöt, soittaminen, valokuvaaminen, piirtäminen ja muu kuvataide: kutakin näistä harrastaa noin viidennes nuorista. Alle 20-vuotiaat ovat lähes kautta linjan säännöllisempiä luovissa harrastuksissaan kuin tätä vanhemmat. (Myllyniemi 2009, 3, 21.)

4 ”HENGAILTIIN JA HEITETTIIN LÄPPÄÄ” – TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Teetäin kesällä 2010 projekteihin osallistuneilla ryhmillä kyselyt. Kattavia vastauksia sain yhteensä neljätoista, sillä kaikki nuoret täyttivät kyselylomakkeen. Kontrolloidun kyselyn (LIITE 1) ensimmäinen osa täytettiin intensiivisen ryhmätyöskentelyjakson alussa ja toinen osa jakson lopussa. Olin itse läsnä, kun nuoret täyttivät kyselylomakkeita ja vastailin tarvittaessa heidän kysymyksiinsä sekä selostin kyselyn tarkoituksen. Kyselyssä oli asteikkokysymyksiä, jossa esitin väittämiä ja vastaaja arvioi väittämää skaalalla 1-5 (1= ei ollenkaan samaa mieltä, 5= lähes täysin samaa mieltä) sekä avoimia kysymyksiä, joita esitin asteikkokysymyksen jälkeen mahdollisuudeksi perustella vastauksensa. Avoimia kysymyksiä oli muutama myös ilman valmistavaa asteikkokysymystä.

Käytän kyselyitä tässä opinnäytetyössä pääasiallisena informaation lähteenä ja tärkeimpänä aineistonhankintamenetelmänä. Pidän molempien ryhmien intensiivijaksoilla kuitenkin opinnäytetyöpäiväkirjaa omista havainnoistani, joihin peilaan tarvittaessa kyselyssä esille nousseihin asioihin. Havainnoinnin avulla saadaan välitöntä ja suoraa tietoa, toimivatko ihmiset niin kuin he sanovat toimivansa (Hirsjärvi, Sajavaara & Remes 2004, 201–202).

4.1 Aineistonhankintamenetelmät

Tiedon hankinnassa monet tutkijat käyttävät erilaisia lomakkeita ja testejä (Hirsjärvi ym. 2004, 155). Päätin laatia nuorten ryhmille kyselyn saadakseni nuorilta suoria vastauksia ja tavoittaakseni heidän ajatuksiaan. Tuumin myös, että kyselylomakkeella pystyn saamaan tietoa juuri niistä seikoista, joista tietoa kaipasin ja nuoren on helppo vastata kyselyyn itsenäisesti, ilman että hän saa vaikutteita muiden mielipiteistä. Hirsjärven, Sajavaaran & Remeksen mukaan (2004, 174, 182) kysely onkin hyvä tapa kerätä tietoa, jos halutaan tietoa henkilöiden yksityiselämästä. Se oli myös keino saada standardisoitua tietoa, sillä kyselyssä kysymykset kysytään täsmälleen samalla tavalla kaikilta vastaajilta.

Kyselytutkimus on usein melko edullinen tapa hankkia tietoa jopa suurelta määrältä ihmisiä yhdellä kertaa. Sillä saadaan helposti käytännöllistä tietoa, jos halutaan tehdä selvitys tai kartoitus tietystä joukosta. Tällöin asiaa kysytään vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. (Hirsjärvi, Sajavaara & Remes 1997, 189.) Anttilan (1996) mukaan kyselylomake tulee pitää niin lyhyenä, suoraviivaisena ja yksinkertaisena kuin mahdollista. Jokainen kyselylomake tulisi testata kohderyhmällään ennen varsinaisen kyselyn suorittamista ja kohderyhmän edustajia kannattaa kuulla jo lomaketta laaties- sa. Vaikka lomakkeen aihe on tärkein vastaamiseen vaikuttava seikka, vastaajaa tulee palvella lomakkeen laadinnassa ”käyttäjätavalliseksi”. Kysymysten huolellisella suunnittelulla voidaan varmistaa kyselyn onnis- tuminen. (Hirsjärvi ym. 1997, 194.)

Käytin kyselyn tukena myös havainnointia aineistonhankintamenetelmänä. Havainnointi osoittautui vaikeammaksi kuin osasin ajatella etukäteen, sillä olin hyvin kiinteä osa havainnoituja ryhmiä ollessani ryhmien ohjaaja ja toiminnan organisoija. Hirsjärvi ym. (2004, 202) varoittaaakin, että havain- noinnin kompastuskivi saattaa olla, että havainnoija sitoutuu emotionaali- sesti ryhmään tai tilanteeseen. Aineistonkeruu ei ollut aina aivan mutka- tonta, sillä havainnointipäiväkirjan pito jäi usein iltoihin, jolloin jouduin muistelemaan päivän kulkua ja jouduin vain luottamaan omaan muistiini. Osallistuva havainnointi ei välttämättä aina myöskään kykene olemaan täysin objektiivista, varsinkin kun on kyse omasta opinnäytetyöstä, josta luonnollisesti toivoo saavuttavansa tietynlaisia tuloksia.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuva- minen käyttäen ihmistä tiedon keruun pääinstrumenttina. Todellisuutta ei voi kuitenkaan pirstoa osiin ja siksi tutkijan on oltava havaintoja tehdes- sään riittävän monipuolinen. Laadullisessa tutkimuksessa kohdetta pyri- tään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan tulee muis- ttaa, että tulokseksi voidaan saada vain ehdollisia selityksiä, jotka rajautu- vat tietyn ajan ja paikan mukaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 152–155.)

4.2 Aineiston kerääminen

Kyselylomakkeen ensimmäisellä sivulla selostin vastaajilleni, mistä kyse- lyssä on kyse ja nuori saa rastittaa eri vastausvaihtoehdoista haluaako hän osallistua kyselyyn ja osaksi havainnoitua ryhmää. Anttila (1996, 366) kir- joittaaakin, että osa kyselyn luotettavuutta on kertoa vastaajille millaiseen tutkimukseen he kyselyllä osallistuvat. Kyselyn laatijan on tehtävä kyse- lynsä oheen saate, jossa hän kertoo mistä tutkimuksessa on kyse, mihin tarkoitukseen mahdollista tutkimusta tehdään ja mihin tuloksia käytetään. Osa kyselyn etiikkaa on, että vastaajille luvataan, ettei heidän henki- lösuojansa ole missään tutkimuksen vaiheessa uhattuna ja ettei tuloksia ilmoiteta henkilötasolla. Kyselylomakkeessani sitoudun noudattamaan tätä sopimusta.

Kyselyn laadinnassa tarkkuutta ei voi peräänkuuluttaa liiaksi. Jos tutkija haluaa päteviä tuloksia, ovat kysymykset rajattava niin, että ne merkitsevät samaa kaikille vastaajille ja tällä tavoin ehkäistävä tulkinnan mahdoli-

suutta. Kyselyn laatijan tulee kiinnittää huomiota kysymysten muotoon, pituuteen ja järjestykseen. Hyvä ohje kysymysten asetteluun on sijoittaa yleiset kysymykset kyselyn alkuun ja tarkemmat sekä tärkeimmät kysymykset loppupuolelle. (Hirsjärvi ym. 1997, 199.)

Kysymyslomakkeella haen tietoa siitä, millaisia luovia harrastuksia nuorilla on elämänsä aikana ollut ja ovatko he mahdollisesti huomanneet ryhmän kehityksen vaiheita harrastusryhmissä, joihin he ovat osallistuneet. Kysyn myös, miten he erittelisivät kyseisen harrastusryhmänsä yhteishenkeä. Näillä kysymyksillä saan tietoa muun muassa vastaajien harrastuneisuudesta. Koska halusin tietoa millaisia mahdollisia vaikutuksia luovan harrastusten parissa vietetyllä intensiivijaksolla juuri tässä ryhmässä on nuorelle, kysyin monivalintakysymyksissä miten nuori arvioi, kuinka helppoa hänelle on yleensä toimia ryhmässä ja miten hän arvioi osaansa juuri tässä ryhmässä.

Kyselyssä esitettiin myös väittämä, että ryhmän yhteishenki kehittyy tulevien yhdessä vietettyjen päivien aikana ja väittämä yhteishengen kehittymisen johtuvan yhteisestä kiinnostuksesta luoviin harrastuksiin. Nuoret arvioivat väitteitä ympyröimällä itselleen parhaiten sopivan vastausvaihtoehdon asteikolla 1-5, numero yhden tarkoittaen ei ollenkaan samaa mieltä ja viiden tarkoittavan lähes täysin samaa mieltä. Sijoitin viimeisiksi sekä avoimissa kysymyksissä että skaaloihin perustuvissa kysymystyypeissä kysymykset luovien harrastusten (kysymyslomakkeessa käytin termiä ”taideaine”) vaikutuksista nuorten elämään, havainnoitavan ryhmän ryhmäytymistä sekä ryhmäytymisestä yleensä.

4.3 Aineiston luotettavuus

Lomakkeen laatimisessa saattaa olla omat heikkoutensa. Hyvän lomakkeen laatiminen vie usein aikaa ja kysyy kokemusta sen tekijältä. Kysymysten asettelun on syytä olla eksaktia, sillä väärinymmärryksen mahdollisuutta tutkijan on vältettävä. Annetut vastausvaihtoehdot saattavat olla vastaajalle jopa vaikeita, ellei niitä asettele ja muotoile selkeästi. Ihmiset hahmottavat asioita erilailla ja esimerkiksi rengastaminen vastauskeinona voi monivalintakysymyksissä aiheuttaa vastaajalle enemmän päänvaivaa kuin rastittaminen. Tällaisia asioita tutkijan on myös syytä pohtia. (Hirsjärvi ym. 1997, 193–195.)

Kyselytutkimuksen tekemisessä on omat riskinsä vastaajien aktiivisuudessa. Vastaajat eivät välttämättä halua tai viitsi vastata heille esitettyihin kysymyksiin. Tällöin vastausten jakauma ei ole kattava ja jos vastausprosentti jää liian alhaiseksi, tutkimuskaan ei välttämättä ole enää pätevä. Kyselyn perusoletuksena kuitenkin on, että ihmiset vastaavat rehellisesti ja täsmällisesti, sillä kyselyn suurin etu on sen intimitteetti- ja tietosuoja. (Anttila 1996, 238.) Aktiivisuuden lisäksi riskinä saattaa olla myös vastaajien tietämättömyys alueesta, johon kysely liittyy. Kohderyhmä ei välttämättä ole perehtynyt annettuun alueeseen. Tällöin vastausta saattaa ohjata ihmisten taipumus vastata siten, kuin heidän oletetaan vastaavan. (Hirsjärvi ym. 1997, 191, 199.)

Kyselylomakkeeni ensimmäisellä sivulla on kysymys ryhmään sitoutumisesta ja saateteksti. Saatetekstissä pyrin antamaan tiivistetysti tietoa nuorelle, mitä kyselylomakkeella pyritään selvittämään ja mitä käytetyt termit tarkoittavat sekä mikä hänen roolinsa on tutkimuksessa. Ensimmäinen kappale on mielestäni informatiivinen ja ehyt. Toinen kappale, jossa esittelen ryhmän kehitysvaiheet ja ryhmäytymisen pääperiaatteet, kompastuu aiheen laajuuteen. Aalto (2000, 69) kirjoittaa, ettei sana ”ryhmäytyminen” kata ilmiön monipuolisuutta. Termi on myös tähän kontekstiin turhan laaja ja outo kertomaan nuorelle vastaajalle, mistä on kysymys, ja se näkyy mielestäni osaltaan vastauksissa.

Kyselyn toisessa osassa, joka täytettiin ryhmän intensiivisen yhdessäolajakson päätyttyä, kysyin samoja asioita uudelleen. Nuoria pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5 kuinka helppo heidän lopulta oli olla osana juuri tätä ryhmää, kehittyikö ryhmän yhteishenki ja miten se kehittyi tai ei kehittynyt. Väitin jälleen yhteishengen kehittymisen johtuneen yhteisistä kiinnostuksenkohteista luoviin harrastuksiin, mutta yksi väittämä oli myös, että ryhmäytyminen johtui muista seikoista. Annoin väittämän jälkeen mahdollisuuden eritellä mistä muista seikoista ryhmäytyminen saattoi johtua. Huomasin kysyä vasta tässä jälkimmäisessä osassa, miten nuoret arvioivat ohjaajan vaikutukset ryhmän turvallisuuden tunteen luomiseen ja millaisia vaikutuksia ne voisivat olla.

Kysymyslomakkeen osassa kaksi on mielestäni kehittämisenvaraa. Kysymys miten yhteishenki kehittyi tai miten ei kehittynyt on melko haastava. Kuten vastauksista käy ilmi, on melko vaikeaa eritellä, miten kehitystä on lyhyessä ajanjaksossa tapahtunut. Samanlainen ongelma on myös osan yksi kysymyksessä ”osaatko sanoa mistä tämä johtui?” kysyttäessä luovan harrasteryhmän yhteishengestä, johon nuori on aikanaan osallistunut. Nuoret vastasivat kuitenkin kysymykseen parhaan kykynsä mukaan ja se riittää tuloksiksi.

Myös muiden seikkojen kuin yhteisten kiinnostuksenkohteiden tai ohjaajan vaikutuksia ryhmäytymiseen ja yhteishengen kasvamiseen oli molempien ryhmien vaikea arvioida. Tämä saattaa johtua siitä, että usein spesifiset kysymykset (”Montako jäsentä ryhmään kuului?”) ovat parempia kuin yleiset kysymykset (”Osaatko sanoa mistä tämä johtui?”).

Työskentelin molempien ryhmien kanssa hyvin tiiviisti yhteisen aikamme ja luulen sen osittain vaikuttaneen kyselyn tuloksiin. Toisaalta saatoin saada suurempia vastauksia kuin tuntematon tutkija saa satunnaiselta ryhmältä, toisaalta taas nuoret saattoivat haluta osaltaan miellyttää minua vastauksillaan. Nuori ei välttämättä myöskään jaksaa vastata heille esitettyihin kysymyksiin järin huolellisesti, varsinkin jos vireillä on jotain mielekkäämpää tekemistä. Vastauksiin saattaa vaikuttaa myös se, ettei nuori vastaaja tiedä, mitä termillä tarkoitetaan eikä uskalla kysyä asiaa, vaikka tässäkin tapauksessa kyselyn laatija oli paikalla avustamassa aprikoinnin aiheissa. Sain kuitenkin kerättyä kyselylläni monipuolisen ja kattavan aineiston, jonka tuloksia esittelen seuraavissa luvuissa.

5 ”KÄSILLÄ TEKEMINEN LOI HYVÄN HENGEN PORUKKAAN” – NUORTEN KOKEMUKSET RYHMÄYTYMISESTÄ JA RYHMÄTOIMINNASTA

Puuronen (2003, 265) kirjoittaa että laadullisten nuorisotutkimusten ongelma on usein siinä, että niissä tutkija ja tutkittava ovat eriarvoisia. Tutkimukset kertovat usein enemmän tutkijoiden tulkinnoista kuin nuorten ajattelutavoista ja toiminnasta ja heidän toiminnalleen antamista merkityksistä. Itse halusin tutkimuksessani antaa nuorelle mahdollisuuden kertoa ajatuksistaan ja kokemuksistaan omin sanoin ja pyrin käsittelemään tuloksia luvuissa 5, 6 ja 7 objektiivisesti ja monipuolisesti. Esittelen kyselyn tuloksia ja samalla aiheeseen liittyvää teoretietoa.

Molemmissa havainnoimissani ryhmissä nuoret olivat selvästi harrastaneet paljon erilaisia luovia harrasteita ja osallistuneet luovan toiminnan ryhmiin. Ryhmät myös koottiin tämän seikan vuoksi, sillä Venäjän projektiin tarvittiin musiikillisesti lahjakkaita ja orientoituneita nuoria kun taas Lasten taidefestivaali Hippaloiden somistustiimiin etsittiin kädentaidoista ja kuvataiteesta kiinnostuneita jäseniä. Molempiin ryhmiin osallistui kuitenkin yksi ”ulkopuolinen” nuori, sillä Venäjälle lähti kahdeksantena nuorena yhden aikuisvetäjän lapsi ja Hippaloiden kesätyöntekijöiden joukkoa rikastutti maahanmuuttajanuori, joka tuli mukaan festivaalin yhteistyötahon kautta.

Yksinkertaistaakseni kyselyiden tulosten ilmaisua ja erittelyä käytän seuraavissa kappaleissa ryhmistä termejä Hippalo-nuoret ja Tver-nuoret. Hippalo-nuoria on yhteensä 6 ja Tver-nuoria 8. Hippalo-nuorten kanssa vietetty intensiivijakso kesti kaksi viikkoa, jossa tunteja päivässä vietettiin yhdessä noin kuusi. Tver-nuorten kanssa olimme Venäjällä viisi päivää, joista käytännössä vietimme kaiken ajan yhdessä.

5.1 Ryhmien harrastustausta

Myllyniemi (2009, 26) on havainnut kootessaan teostaan Nuorisobarometri, että niistä nuorista, joilla on jokin luova harrastus, vain vähemmistölle se on ainoa. Luova tekeminen näyttää selvästi kasautuvan samoille nuorille. Selvästi myös valtakunnallisesti jotakin instrumenttia soittavilla nuorilla on yleensä vain yksi tai muutama luova harrastus, sillä soittaminen on luovista harrasteista usein säännöllisin ja harjoittelu vie aikaa.

Kyselyn täyttäneet nuoret olivat osallistuneet hyvin monenlaiseen luovaan harrastetoimintaan. Spesifissä kysymyksessä, jossa tiedustelin, millaisiin erilaisiin ryhmiin nuori on ottanut osaa, oli musiikkia harrastanut Tver-nuorista kaikki ja Hippalo-nuorista kolme. Tanssia oli harrastanut Hippalo-nuorista neljä ja Tver-nuorista kolme. Hippalo-nuoret olivat osallistuneet enemmän kuvataidetta(4) ja käsitöitä(3) koskeviin ryhmiin, siinä missä Tver-nuorista useampi oli harrastanut sanataidetta (3) ja valokuvausta (3). Yksi vastaajista ei ollut ottanut osaa minkäänlaisiin luovan harrastetoiminnan ryhmiin. Havainnoimieni ryhmieni vastauksista ei voi tarkkaan

päätellä, ovatko nuoret listanneet kaikki luovat harrasteet, joihin he ovat osallistuneet – riippumatta siitä, onko sitä tehty ryhmätoimintana vai yksin.

Ryhmät, joihin nuoret ovat osallistuneet, vaihtelevat kooltaan paljon. Hippalo-nuorista viisi kertoi osallistuneensa suuren ryhmän harrastukseen, jossa osallistujia saattoi olla jopa 20. Kaksi mainitsi osallistuneensa pienempään ryhmään (5–8 henkeä). Tver-nuorista muutama on osallistunut harrasteryhmään, jossa on kyseessä ns. iso ryhmä. Yksi osallistuu suuren ryhmän harrastetoimintaan teatterin vuoksi, mutta muille bändiharrastus on ainoa luova harrastus, jota harrastetaan ryhmässä.

Selvittääkseni lisää nuorten taustaa väittämä kuusi asteikkokysymyksissä oli ”Minun on helppo toimia ryhmässä”. Tällä väittämällä halusin tiedustella, miten nuoret kokevat ryhmätyöskentelyn ja tuntevatko he lähtökohteisesti ryhmätyöskentelyn sopivan itselleen. Hippalo-nuorista kaikki vastasivat ryhmässä toimimisen olevan heille helppoa lähes täysin (3) tai melko paljon (3). Tver-nuorista kaksi oli väittämän kanssa lähes täysin samaa mieltä, viisi melko paljon samaa mieltä ja yksi ei osannut sanoa. Lähtökohteisesti nuoret suhtautuivat siis ryhmätyöskentelyyn positiivisesti.

5.2 Nuorten kokemukset ryhmän kehitysvaiheista

Ihmiset ovat toimineet ryhmissä aina. Tieteen piirissä viimeisen viidenvuotisen vuoden aikana on tehty ryhmän kehittymisestä ja käyttäytymisestä erilaisia teorioita. Lineaarisen teorian mukaan ryhmä kehittyy vaihe vaiheelta paremmaksi toimivaksi kokonaisuudeksi, kun taas syklisissä teorialleissa ryhmän ajatellaan palaavan aika ajoin kehitysvaiheisiin, joissa se on ollut aiemminkin. (Kopakkala 2005, 44.) Koska kehitysteorioita on monia, en aio tässä opinnäytetyössä paneutua kuin Bruce Tuckmanin vuonna 1965 julkaisemaan teoriaan ryhmän kehitysvaiheista. Tieteellistä tutkimusta sen paikkansapitävyydestä ei ole tehty paljoakaan, mutta malli on uskottava, helposti ymmärrettävä ja sen pohjalta on luotu yli sata mallia. (Kopakkala 2005, 53.)

Kyselyssä selvitin nuorten kokemuksia myös ryhmän kehitysvaiheista, jotta saisin selville, kuinka hyvin he aistivat turvallisen ryhmän ilmapiirin muodostumista. Hippalo-nuorten oli selvästi helpompi hahmottaa kehitysvaiheita harrasteryhmissä, joihin he olivat osallistuneet. Tver-nuorista kehitysvaiheita pohti vain yksi, joka sanoi, että tunti bändin jäsenet jo kymmenen vuoden takaa, joten kehitysvaiheita oli vaikea määrittää. Todennäköisesti tämä oli syynä, mikseivät muutkaan bänditoimintaan osallistuneet nuoret lähteneet aprikoimaan harrasteryhmien kehitysvaiheita.

Osa Tuckmanin teorian käyttöarvosta tulee vaiheiden iskevästä nimistä. Muodostusvaihe eli *forming* on tilanne ryhmässä, joka ei vielä tunne toisiaan. Kyse saattaa tosin olla myös ennalta toisilleen tutuista ryhmän jäsenistä, jotka kohtaavat vain ryhmänä uuden tilanteen. Tälle vaiheelle on tyypillistä, että ryhmä on riippuvainen ohjaajastaan, mutta jäsenet muodostavat samalla riippuvuussuhdetta ryhmän muihin jäseniin ja annettuihin

ryhmänormeihin. Jäsenten käytös on hillittyä ja varovaista ja samalla he etsivät omaa paikkaansa ryhmässä. Ryhmä muodostaa keskinäisiä tehtäviänsä, rajojansa ja sääntöjensä. (Kopakkala 2005, 49; Niemistö 2004, 160–161.)

Hippalo-nuorista viisi ilmoitti, että osa kehitysvaiheista on ollut havaittavissa harrasteryhmissä, joihin he ovat osallistuneet. Kaksi sanoi tunnistaneensa ainakin alkuvaiheen ja toinen heistä osasi määritellä, että osallistumassaan ryhmässä oli etsitty aluksi rajoja ryhmän sisällä.

Kuohuntavaiheessa, *storming*, alun auvoinen ryhmähenki tuntuu hälvonneen. Ryhmäläiset ilmaisevat henkilökohtaisia mielipiteitään ja uskaltavat olla eri mieltä muiden jäsenten ja jopa ohjaajan kanssa. Ryhmän vaihetta leimaavat konfliktitilanteet ja tyytymättömyyttä sekä pettymystä ryhmää kohtaan saatetaan tuoda esiin. Vaikeudesta huolimatta vaihe auttaa ryhmäläisiä olemaan yksilöitä ryhmän sisällä sekä näin tavoitteet ja toimintamuodot alkavat selkiytyä. (Kopakkala 2005, 50; Niemistö 2004, 161.)

Myös konfliktivaihe tunnistettiin, vaikka puolet sanoikin, ettei konflikteja syntynyt, koska ryhmä kokoontui niin harvoin tai kyseessä oli lyhyt intensiivijakso (leiri), jolloin ristiriitoja ei vielä syntynyt. Hippalo-nuorista kolme mainitsi kokeneensa osallistumisessaan harrasteryhmissä kuohuntavaiheen. Nuoret esimerkiksi huomasivat, ettei tanssitunneilla ollut hyvää yhteishenkiä tai ryhmässä alettiin huomata muiden ärsyttävät piirteet. Yksi mainitsi, että ryhmän tapaamiskertojen kasvaessa uskallus oman mielipiteen ilmaisemiseen löytyi.

Ryhmän sisäinen vastus voitetaan kolmannessa vaiheessa, joka on yhdenmukaisuusvaihe eli *norming*. Ryhmä pyrkii välttämään konflikteja ja säilyttää ryhmän sisäisen tasapainon. Tässä vaiheessa ryhmäläiset alkavat hyväksyä toistensa rooleja ja ryhmähenki muotoutuu. Työilmapiiri tuntuu avoimelta, joka saattaa kuitenkin olla näennäistä, vaikka tulkintoja ja mielipiteitä vaihdetaankin. (Kopakkala 2005, 50; Niemistö 2004, 161.)

Lopuksi ryhmä on hyvin toimiva, *performing*. Ryhmä on tehokas, tuottelias ja luova. Ryhmän jäsenet tuntevat toisensa, joten roolit ovat selkeytyneet ja tarkoituksenmukaisia. Ryhmän ilmapiiri tuntuu keventyneen konfliktien jälkeen ja ristiriidat osataan ratkaista. Toimiva ryhmä pystyy keskittymään tehtävänsä loppuunsaattamiseen, sillä sen jäsenet ponnistelevat mielellään ja vastuunsa kantaen ryhmän hyväksi. (Kopakkala 2005, 50–51; Niemistö 2004, 161.)

Venäjämatkan viimeisinä iltoina havaitsin hyvän esimerkin ryhmään sitoutumisesta ja luotettavuudesta, kun ryhmällä oli iltatilaisuudessa mahdollisuus esiintyä. Nuorilla oli erilaisia bändikokoonpanoja ryhmän sisällä ja toiselta tyttöryhmältä puuttui matkasta rumpali. Aikansa tilannetta keskenään pohdittuaan tytöt pyysivät poikia avuksi soittamaan muutamaan kapaleeseen. Poikien vastaanotto oli yhtäkkiseen tilanteeseen kielteinen, eikä kukaan tuntunut lupautuvan rumpaliksi.

Päätin ohjaajana antaa nuorten itse ratkaista tilanteen, sillä koin, että määräyksillä ilo vapaaehtoisesta esiintymisestä katoaa. Tilanne jäi vähän auki, kunnes vähän ennen esiintymistä tytöt alkoivat harjoitella kappaleitaan ja riemukseni huomasin, että pojat olivat rumpujen takana soittamassa tyttöjen kanssa kukin vuorotellen. Lievästä vastenmielisyydestä huolimatta (joka toki saattoi olla vain näennäistä) pojat sitoutuivat ryhmään ja kantivat vastuunsa myös tyttöjen esiintymisestä.

Tuckman sai paljon tukea mallilleen, mutta saatuaan kritiikkiä hän täydensi malliaan kymmenen vuotta myöhemmin lisäämällä siihen viidennen vaiheen, lopettamisen (*adjourning*). Viidennessä vaiheessa ryhmä lopettaa toimintansa ja ryhmäläiset heittävät toisilleen hyvästit. Tunteet saattavat olla hyvin voimakkaita ja ryhmän toimintatapa ei ole enää suorituskeskeinen. (Kopakkala 2005, 51–52; Niemistö 2004, 161–162.)

Tuckmanin teoria on hyvin yleispätevä, mutta sitä on kritisoitu, koska kovin tarkkoja ennusteita ryhmän käyttäytymisestä ei sen pohjalta voida tehdä. Jokainen ryhmä kuitenkin noudattaa yksilöllistä kehitystään vaiheiden välillä, eikä siksi mekaanisia yleistyksiä kannata aina seurata turhan tarkasti.

Koen itse, että alun tutustumisvaiheen ja konfliktivaiheen välissä on neljännen vaiheen kaltainen ”kuherruskuukausi”, jolloin ryhmätyö sujuu poikkeuksetta hyvin. Jäsenet alkavat olla tuttuja keskenään, mutta eivät riittävästi, jotta ristiriitoja vielä syntyisi. Ristiriitatilanteet vaativat myös ryhmän sisäistä luottamusta. Nuoret vastaavat kyselyssä, että he ovat kokeneet ryhmäytymisen eli turvallisuuden tunteen nopeallakin aikavälillä ryhmissään, ja tavallaan uskon sen tapahtuneen. Osallistumiinsa harraste-toiminnan ryhmistä nuoret eivät eritelleet huomanneensa muita vaiheita kuin alun tutustumis- ja konfliktivaiheen. Tämän lisäksi muutama vastaajista oli sanonut, että ryhmäytymisen tila saavutettiin harrastusryhmässä, joten voidaan sanoa, että hyvin toimivan ryhmän vaiheesta osalla nuorista oli kokemuksia.

5.3 Nuorten kokemukset ryhmäytymisestä ja yhteishengestä

Ryhmäytymisellä tarkoitetaan ryhmän tiivistymistä toimivaksi kokonaisuudeksi, joka tukee jäseniään rakentamaan elämäänsä ja oloansa paremmaksi. Ryhmäytymisen avulla ihmiset saavat yhteyden toisiinsa. Sen edellytyksiä ovat ryhmän yhteinen tavoite, yhteen hiileen puhaltamisen halu ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteisen kulttuurin avulla. ”Onnistuneessa ryhmäytymisprosessissa joukko ihmisiä tiivistyy yhdeksi säilyttäen samalla yksilöllisyytensä”, tiivistävät Hiisijärvi, Heiskanen ja Blomberg kokoomassaan *Elä! Työkälypakki vertaisryhmien ohjaajalle* (n.d.) - Internet-sivustollaan. Ryhmäytyminen on ennen kaikkea turvallisen ilmapiirin tuosta ja toisilta oppimista, joka kasvaa yhteyden kokemuksen eli ryhmäytymisen tuloksena.

Aalto (2000) kirjoittaa teoksessaan *Ryppäästä ryhmäksi*, että turvallinen ryhmä nostaa esiin yksilön parhaat puolet, hyväksyy häneen heikkoutensa, välittää ja arvostaa. Nuorten ryhmäkäyttäytyminen on erityisen haavoittu-

vaa heidän kasvunsa vuoksi ja joskus yleisten tosiasioidenkin paljastaminen saa nuoren kokemaan olonsa ryhmässä uhatuksi. Koulujen ja muiden oppilaitosten tulisikin panostaa erityisesti hyvien ja turvallisten ryhmien muodostamiseen, sillä siten nuori rakentaa suojaa tulevaisuuttaan varten kehittämällä tunneäly- ja vuorovaikutustaitojaan. (Aalto 2000, 15–24.)

Vastauksien mukaan nuorille turvallinen ryhmä tarkoittaa sitä, että ryhmän jäsenistä tulee tutumpia, saa kavereita ja siten muodostaa ystävyys-suhteita. Tutustumisen myötä on myös helpompi jutella toisten kanssa, mikä luo nuoren mielestä yhteishenkeä. Tutussa ryhmässä yhteishenki on hyvä ja yli puolet kaikista (Hippalo-nuorista kaksi kuudesta ja Tver-nuorista kuusi kahdeksasta) mainitsee yhteisen taustan, kuten ystävyys-suhteiden tai opiskelupaikan vaikuttavan yhteishenkeen.

Tutussa ryhmässä vuorovaikutus on erilaista kuin tuntemattomien kanssa. Ystäväpiiri, joukkue tai työtiimi viihtyy keskenään ja ovat dynaaminen kokonaisuus. Turvallinen ja tuttu ryhmä on hallittavissa roolien ansiosta. Roolit ovat vastavuoroisia käyttäytymiskokonaisuuksia, joiden ansioista ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa voidaan sanoa olevan jonkinlaista ennakoitavuutta ja ymmärrettävyyttä. Ryhmässä henkilöt omaksuvat erilaisia ryhmärooleja ja muut ryhmässä toimivat niiden mukaisesti. Roolihin liittyy fyysisiä seikkoja, kuten puhetapa, pukeutuminen ja kehon asento sekä psyykkisiä ominaisuuksia, kuten ajatukset ja asenteet. (Kopakkala 2005, 43–44, 58.)

Turvallinen ryhmä on Aallon (2000, 15) mukaan tila, jossa ryhmän sisällä on mahdollisimman vähän ihmisen oloa uhkaavia tekijöitä. Uhkaavilla tekijöillä Aalto tarkoittaa seikkoja, jotka synnyttävät yksilössä pelkoa, häpeää, syyllisyyttä tai arvottomuuden tunnetta. Ihminen kokee turvallisuuden psyykkisenä olotilana ja tuntee olevansa hyväksytty. Aallon (2000, 16) mukaan turvallisuuden tunteen kokemiseen ryhmässä vaikuttavat luottamus ja luotettavaksi osoittautuminen, hyväksyntä, ryhmän tuki, siihen sitoutuminen ja avoimuus. Turvallinen ryhmä on ryhmän välittömän kommunikaation ja vuorovaikutuksen kannalta erittäin tärkeää.

Ilahduttavaa on, että kaikki nuorista vastaajista ovat kokeneet hyvän yhteishengen vallinneen jonkin osallistumansa ryhmän sisällä. Yksi vastaajista jopa mainitsee kasvaneensa harrasteryhmän sisällä ihmisenä sekä oppineensa kuuntelemaan toisia. Muutkin kertovat, että ryhmässä kaikki ovat olleet mukavia toisilleen ja on pidetty hauskaa yhdessä.

Turvallisuuden tunteen lisääntyminen tuo mukanaan naurua, ja nauru puolestaan lisää vapautuneisuutta ja turvallisuutta. Nauru avaa samalla ihmisten tunnekanavia ja muukin itsensä ilmaiseminen vahvistuu. Oikeassa ryhmässä kirvonnut hulluttelu lisää turvallisuutta, koska siinä ihmisen sisäinen lapsi saa rauhassa temmeltää ja ihmiset uskaltavat irtautua rooleistaan hyvinkin perusteellisesti. Turvallinen ryhmä on lapsille ja nuorille heidän kasvunsa kannalta tärkeä kokemus, oli sitten kyseessä perhe, kaveriporukka, luokka tai harrasteryhmä (Aalto 2000, 15, 72).

5.4 Joukosta ryhmäksi

Ihmislaji on kehittynyt muista kädellisistä yhteisöllisenä eläimenä. Yhteisöllisyys on synnynnäinen lajiominaisuus, joka mahdollistaa esimerkiksi lajillemme ominaisen pitkän ja yhteisöstä riippuvaisen lapsuusajan. Yhteisön arvostus määrittelee, kuinka merkitykselliseksi yksilö kokee elämänsä, sillä omaksumme jo lapsena sen kielen, arvon, tavat ja tottumukset. Yhteisön jäsenyys on meille itsestäänselvyys ja koemme jäsenten kanssa keskinäistä yhteyden tunnetta. (Kopakkala 2005, 30–31.)

Yhteisön sisälle muodostuu sosiaalisia verkostoja. Sosiaaliseen verkostoon voi kuulua, ilman että sitä itse tiedostaa ja varsinkin ilman, että tuntee kaikkia muita sen jäseniä. Verkostoon ei siksi liitykään suoraan tapahtuvaa vuorovaikutusta vaan ennemminkin sen mahdollisuuteen. Verkostoon kuulutaan jonkin kriteerin perusteella, kuten sukulaisuus, etninen tausta, työ, naapuruus, opiskeluala tai vaikka uskonto. Ihmisillä onkin usein monia verkostoja, joista pienimmät ja kiinteimmät tarjoavat vahvaa tukea yksilön identiteetille. (Kopakkala 2005, 35.)

Satunnaisessa ryhmässä, jossa muiden osallistujien henkilöllisyys voi jäädä tuntemattomaksi, tunnetaan hetkellistä yhteisyyttä. Ryhmän jäsenet toteuttavat vain yksilöllisiä tavoitteitaan, mutta esimerkiksi urheilun pariin kokoontunut harrasteryhmä toteuttaa yhteisiä tapoja ja noudattaa vallitsevaa ”oikeaa etikettiä”. (Kopakkala 2005, 33.)

Kopakkala (2005, 36–37) määrittelee ryhmän tunnusmerkeiksi yhteisen tavoitteen, jonkinlaisen vuorovaikutussuhteen (tai sen mahdollisuuden) ja käsityksen ryhmään kuuluvista jäsenistä. Nämä seikat erottavat ryhmän yhteisöstä, sosiaalisesta verkostosta tai satunnaisesta ryhmästä. Yleensä ryhmän jäsen myös tietää olevansa osa kyseistä ryhmää ja muut jäsenet merkitsevät hänelle jotain. Niemistö (2004, 16) luettelee ryhmän ominaispiirteiksi samoja seikkoja kuin Kopakkala edellä, mutta lisää tunnusmerkeiksi myös tietyn koon, tarkoituksen, säännöt, työnjaon ja johtajuuden.

Hippalo-nuoret erittelevät ryhmän muodostumisen johtuneen yhteisestä kiinnostuksen aiheesta kyseiseen harrasteeseen. Kaveruuden peräänkuuluttaminen vastauksissa kertoo myös, että pitkäjänteinen yhdessä työskentely kasvattaa nuorten yhteishenkeä. Yksi vastaajista on huomannut myös, että tietty yhteinen tavoite osallistua kilpailuun auttoi joukkoa ryhmäytymään, sillä kaikki tekivät töitä toivotun tavoitteen eteen.

Tietoisuus tavoitteesta on Niemistön mukaan (2004, 34–37) mielekkään ryhmätyöskentelyn lähtökohta. Päämäärä helpottaa ryhmän jäsenten motivoitumista sekä tehtävän suorittamista. Yleensä ryhmän jäsenet tiedostavatkin ryhmänsä tarkoituksen eli perustehtävän (myös asiatehtävä). Ohjatuilla ryhmillä on kuitenkin usein kaksi tavoitetta, vaikka molempia ei tiedostettaisikaan. Toinen tehtävä on niin sanottu tunnetehtävä, joka liittyy pyrkimykseen saavuttaa ryhmä pysyvä olotila ja kiinteys sen sisällä. Ryhmällä sanotaan siis olevan kaksoistavoite.

Selvitin heti ensimmäiseksi kyselyssäni, kuinka tuttu projekteja varten muodostettu ryhmä on nuorille vastaajille. Hippalo-nuorista selvästi har-

vempi tiesi tai tunsi toisiaan. Aloittaessa heinäkuussa yhteistä kesätyötään kaksi heistä ei tuntenut ketään ryhmästä, kaksi tunsi yhden ja kaksi tunsi useamman. Tver-nuorista sen sijaan kaikki tunsivat ennestään useamman ryhmäläisen, kolme jäsenistä tunsi tai tiesi kaikki. Silti molempien ryhmien alkuasetelma oli sellainen, että vaikka ystävyksiä ryhmän sisällä olikin, ei kovin moni lopulta tuntenut hyvin ryhmäläisiään. Tämä oli tapaustutkimuksen kannalta ihanteellista, sillä sen lisäksi, että sain tietoa heidän luovien harrastusten taustasta ja kokemuksista, saisin tietoa ja havaintoja myös yhdessä vietetyistä jaksoista aivan uutena ryhmänä.

Toisilleen entuudestaan tuntemattoman ryhmän vuorovaikutus etenee lähinnä kahdenvälisen vuorovaikutustilanteiden sarjoina. Tunnelma on usein jännittynyt, ihmiset katselevat ympärilleen epävarmasti ja rakentavat hyvin varovaisesti kontaktia toisiinsa. Jäsenet ottavat mielellään hillityn roolin ja luopuvat omasta yksilön vastuustaan, jos he kokevat kaikkien ryhmän jäsenten tulevan kohdelluiksi samalla tavalla. Silti jäsenet pyrkivät hankkimaan itselleen edullisen aseman ryhmässä ja vuorovaikutuksella pyritäänkin aina tietyllä tavalla vaikuttamaan ryhmän toiseen jäseneseen. Ryhmän jäsenet vastaavat toistensa käyttäytymiseen aina sen mukaan, miten he tulkitsevat toisiaan. (Kopakkala 2005, 19, 38–43; Niemistö 2004, 17–18.)

Laadin kyselyyni myös väittämiä, jotka kysyivät samaa asiaa intensiivijakson alussa ja lopussa. Tällaisia väittämiä olivat osassa 1 väittämä ”Luulen, että minun on helppo toimia juuri tässä ryhmässä” ja ”Yhteishenkemme kehittyi tulevien yhdessä vietettyjen päivien aikana.” Yhteisen intensiivijakson päätyttyä nuoret vastasivat kyselyn osaan 2 jossa väittämät olivat ”Minun oli helppo toimia osana ryhmää” ja ”Yhteishenkemme kehittyi yhdessä vietettyjen päivien aikana.”

Tver-nuorista kolme kahdeksasta ja Hippalo-nuorista puolet sanoi olevansa lähes täysin samaa mieltä, että heidän on luultavasti helppo toimia juuri tässä ryhmässä. Puolet molemmista ryhmistä sanoi olevansa melko paljon samaa mieltä. Yksi Tver-nuorten ryhmästä ei osannut sanoa. Yhteishengen arveltiin kehittyvän joka tapauksessa, vaikkei yksilö olisikaan niin varma ryhmän sisällä toimimisestaan. Molemmissa ryhmissä kaikki olivat väittämän kanssa lähes täysin samaa mieltä tai ainakin melko paljon samaa mieltä.

Yksilön kokemukseen ryhmätyöskentelystä vaikuttavat monenlaiset seikat. Uusi ryhmä saattaa herättää sen jäsenessä sekä hyviä että huonoja muistoja aiemmista ryhmätyökokemuksista. Niin kuin monessa muussakin asiassa, toimintamme lähtökohtana on usein henkilökohtainen historiamme, josta emme voi yksinkertaisesti vain päättää olla välittämättä. Ryhmätilanne sisältää myös paljon ärsykeitä, kuten erilaisia tunteita, olotiloja ja vaihteita, joihin yksilö ei pysty valmistautumaan. Tämä saattaa pelottaa aluksi ja luoda turvattomuuden tunteen.

Jo muodostuneessa ryhmässä edelliset seikat vaikuttavat yksilön kokemukseen turvallisuudesta ryhmän sisällä, mutta yksilö kokee usein turvallisuutta tai turvattomuutta ennen kuin on ehtinyt olla ryhmässä tuskin mi-

nuuttiakaan. Aalto (2000, 15) kirjoittaa teoksessa Ryppäästä ryhmäksi, että tällainen tunne on ihmisen psyykeen historian vastaus tämänhetkiseen tilanteeseen, olivatpa ne sitten samassa linjassa todellisuuden kanssa. Voi olla, että esimerkiksi ryhmätilanteeseen osunut henkilö on joutunut pettymään luottamuksessaan niin monia kertoja, että ryhmätilanne herättää hänessä vahvan vastenmielisyyden, olipa ryhmä kuinka kannustava ja luotettava tällä kertaa tai ei.

Tver-nuorten vastaus ryhmän intensiivijakson päätyttyä väittämään ”Minun oli helppo toimia osana ryhmää” oli identtinen ennakoarvion kanssa. Hippalo-nuorista sen sijaan kaikki olivat kokeneet, että heidän oli helppo toimia juuri tässä ryhmässä ja vain yksi oli muuttanut mielipiteensä yhteishengen kehittymisestä vaihtoehdoksi ”melko paljon samaa mieltä” sen ollessa aiemmin ”lähes täysin samaa mieltä”. Radikaaleja muutoksia ennakoarvioissa ryhmähengen muodostumiseen ei siis ollut.

Kysymys ”miten yhteishenki kehittyi tai ei kehittynyt” jäi varmaankin turhan laajaksi enkä itsekään osaa määritellä, mitä tarkalleen hain kysymyksellä. Sekä Hippalo-nuoret että Tver-nuoret vastasivat, että yhteinen ajanvietto johtaa keskustelemiseen ja samalla tutustuu muihin ryhmän jäseniin. Kun tutustuu toisiin, rentoutuu ja yhteishenki paranee ja ”pystyy puhumaan muustakin kuin säästä”. Ehkä olisin kaivannut spesifimpää tietoa, miltä hyvä yhteishenki nuoren mielestä tuntuu, mutta koska kysymystä ei ollut muodostettu niin, ei sitä voinut vastaajiltakaan pyytää. Havaintojen perusteella yhteishenki todella vahvistui yhteisen ajan myötä ja johti naurunremakoihin ja sisäpiirivitseihin.

6 ”BÄNDITOIMINNALLA ON MUHUN SE VAIKUTUS ETTÄ SE ON NIINKU ELÄMÄ” - LUOVIEN HARRASTUSTEN MERKITYS

Taideaineet opettavat keskittymistä, antavat eväitä elämänhallinnalle ja lisäävät aktiivisen ja mielekkään toiminnan kautta nuorten hyvinvointia. Taide tarjoaa temmellyskentän luovuudelle ja uusille ideoille. (Karppinen ym. 2008, 7.) Useampi kuin kaksi kolmesta nuoresta kokee taiteen avaavan uusia näkökulmia maailmaan ja toimivan kriittisten näkökulmien ilmaisukanavana. Taiteeseen liittyy nuorten mielestä ennen kaikkea elämyksellisyys, ja selvä enemmistö kokee taiteen voivan vaikuttaa yhteiskunnan asioihin. (Myllyniemi 2009, 65.)

Harrastus voidaan määritellä olevan yksilön yleistynyttä kiinnostusta tiettytyypisistä toiminnoista, joka ei kuitenkaan kuulu yksilön jokapäiväisiin velvollisuuksiin tai toimeentulon hankkimiseen. Harrastusta voidaan kutsua positiivissävyiseksi toimintavalmiudeksi tai tottumukseksi jotakin tiettyä asiaa kohtaan. Tunnereaktiot toiminnasta ovat positiivisia, ja harrastaja saa tyydytystä sisäisille tarpeilleen, mikä puolestaan lisää kiinnostusta ja motivaatiota asiaa kohtaan. (Metsämuuronen 1995, 20–22, Lepistö 2004, 41 mukaan.)

Vapaa-ajan toiminta on yleisesti lisääntynyt, ja tämä tuo uusia mahdollisuuksia ja luo haasteita. Toiminta voi parhaimmillaan vahvistaa yksilön aktiivista inhimillistä olemassaoloa ja kiinnittymistä ympäröivään yhteisöön ja kulttuuriin. Ennen kaikkea syrjäytymisuhan alaisia ja yksinäisiä rohkaistaan toimintaan ja käsillä tekemiseen. Viimekädessä luovissa harrasteissa on kyse elämän laadun parantamisesta, sillä osallistuminen tuo turvallisuutta ja sitoutumista ja nuori tuntee olevansa osa jotain ryhmää, kulttuuria, yhteisöä tai kokonaisuutta. Tärkeänä osana siihen kuuluu käsillä tekemisestä saatava ilo ja voima. (Karppinen 2008, 106.)

Taidekasvatuksen eräs päätehtävä on kehittää tunnetaitoja. Kun tunnemme itsemme, osaamme arvostaa myös muita. (Karppinen 2008, 108.) Omia havaintoja ja pohdintoja on suhteutettava johonkin ulkopuolella olevaan, esimerkiksi toisten havaintoihin, pohdintoihin ja arviointeihin. Ihminen oppiikin tunnistamaan itseään toisten ihmisten kautta, ja siten tunneälytaitojen kehittyminen tapahtuu suuressa määrin sosiaalisessa yhteisössä. (Ojanen 2000b, 41; Peavy 1999, 41, Isokorven 2003, 30 mukaan.) Varsinkin syvimpien tarpeiden tiedostaminen ja syvällinen itsetuntemus kehittyvät parhaiten sosiaalisessa ympäristössä (Heikkilä & Heikkilä 2001, 204; Niemi 2001, 19; Simula 2000, 53; Varila & Lehtosaari 2001, 20, Isokorven 2003, 30 mukaan.) Ajattelun ja itsetuntemuksen laajeneminen ja syveneminen mahdollistavat uusien luovien ratkaisujen löytämisen ja uusien tapojen ymmärtämisen, mistä seuraa eri tavoin näkemisen ja tekemisen voimavaroja (Ruponen ym. 2000, 180, Isokorven 2003, 31 mukaan).

Tässä luvussa 6 kerron kyselystä nousseita tuloksia luovien harrastusryhmien merkityksistä nuoren elämässä. Esittelen kyselyn tuloksia peilaten niitä aiheeseen liittyvään aiempaan tietoon.

6.1 Luovien harrastusten merkitys nuorille

Luovilla harrasteilla tuntuu olevan tutkimukseen osallistuneille nuorille suuri merkitys. Monet antavat luoville harrasteille paljon painoarvoa elämässään. Nuoret muun muassa kertovat, että harrastetoiminta on kasvattanut heidän taitojaan. Myös ihmisenä kasvuun toiminnalla on ollut merkitystä. Itseluottamus on kasvanut, omien mielipiteiden ilmaiseminen helpottunut ja nuoret kokevat, että ovat tulleet rohkeammaksi.

Karppinen (2008, 101) kirjoittaa, että taidekasvatukseen liittyvän innostamisen tavoitteena on ihmisen saattaminen käsillä tekemisen iloon, haluun, intoon, taitoon, uteliaisuuteen mutta ennen kaikkea rohkeuteen kokeilla uutta ja koetella omia rajojaan. Taideaineissa käsiteltävää aihetta voi tulkita käsin omista lähtökohdista ja tarkastella sen kautta omaa suhdetta ympäristöön ja yhteisöön. Esimerkiksi käsityötaiteen perusopetuksessa tämä näkyy siinä, että yksilöitä ohjataan merkityksellisten elämänsisältöjen tiedostamiseen ja niiden ilmaisemiseen visuaalisin keinoin.

Luovilla harrastuksilla on luonnollisesti suurin vaikutus itse nuorten luovuuteen. Moni nuorista sanoo, että heidän itseilmaisunsa ja luovuutensa ovat parantuneet. ”On paljon luovempi eikä niinkään ajattele rajoja vaan

pystyy itse keksimään ratkaisuja asioihin ei tyydy vanhoihin malleihin”, yksi nuori pohtii. Myös omia karttuneita taitoja ja tietoja arvostetaan. Kaksi erittelee, että on oppinut, mistä pitää ja mistä ei ja on tavallaan hienoa tietää enemmän kuin muut. Yksi ynnää myös, että on oppinut taideaineiden myötä arvostamaan muiden taitoja.

Nykypäivän suorituskeskeisessä yhteiskunnassa tekeminen usein suuntautuu kilpailuun ja suorittamiseen. Hyvin helposti unohtuvat pienet ilot, kuten ilo siitä, että osaa tuottaa ja ilmaista itseään. Oppimisen ei kuitenkaan kuulu olla aina sitä, että osaa tehdä ja tietää jonkin asian, vaan ennen kaikkea sitä, että osaa kohdata haasteita ja pystyy selviytymään niistä. (Karpinen 2008, 102.) Myllyniemen (2009, 39) kokoaman Nuorisobarometrin mukaan kulttuuriharrastusten tärkeimpiä syitä nuorten mielestä ovatkin ilo, elämykset ja onnistumiset. Näitä seikkoja pitää vähintään melko tärkeänä taiteen tai kulttuurin parissa toimimisen syynä kaksi nuorta kolmesta.

Kun ihminen toteuttaa itseään luovasti, tuotteen tai prosessin laatu ei ole tärkeää. Olennaista on se, että ihminen vapautuu tekemään lapsenomaisen ennakkoluulottomasti ja unohtaa hetkeksi itsekritiikin. Luovuus on siis parhaimmillaan kuin viattoman lapsen ennakkoluulotonta ja vailla mielikuvituksen rajoja olevaa leikkiä. Kypsä itseään toteuttava ihminen on samalla voimakas aikuinen ja leikkivä lapsi. Hänellä on myönteinen minäkuva eikä tämä pelkää sisäisiä impulssejaan. (Uusikylä & Piirto 1999, 32.)

Luovissa yksilöissä on jotain nuoruudellekin ominaista: he ovat poikkiteoloin maailman kanssa. He eivät tunnu mukautuvan yhteisöön, ja usein he mukautuvat vain muiden luovien ihmisten käytökseen. Luovat oppilaat ovat kouluissa usein esillä. He saattavat alisuoriutua aineissa, joista eivät pidä tai joita eivät pidä olennaisina tulevaisuutensa kannalta. Sen sijaan aineissa, joista he pitävät, he pärjäävät hyvin. (Uusikylä & Piirto 1999, 103.)

Luovista harrastuksista on tullut myös kiinteä osa tutkimukseen osallistuneiden nuoren identiteettiä. Yksi nuorista summaa, että luova harrastustoiminta on omalla tavallaan muokannut hänen käsitystään ympäristöstä ja hänestä itsestään. Siten hänen elämänlaatunsa on parempi taideaineita harrastaessa kuin ilman. Toinen nuorista puolestaan sanoo, että koska lähes kaikki elämässä liittyy musiikkiin, olisi hassua olla ilman. Kolmas kuitenkin kiteyttää ajatuksensa: ”Yleisesti bänditoiminnalla on muhun se vaikutus että se on niinku elämä.”

Uusikylä & Piirto (1999, 74) kirjoittavat teoksessaan Luovuus – taito löytää, rohkeus toteuttaa Teresa Amabilesta, joka on tutkinut vuosikymmeniä luovien ihmisten sisäistä motivaatiota, intohimoista halua tehdä sitä, mitä he tekevät. Melkein jokainen heistä työskentelee sisäisen halun eikä vain ulkoisten palkkioiden tai pako vuoksi. Pitkäjänteinen luova työ ilman sisäistä motivaatiota on jokseenkin mahdotonta.

Kaikkia luovuuden näkökohtia se ei riitä selittämään, mutta sen merkitystä ei voida aliarvioida, kun pohditaan, miksi joku kehittää samaa erityistaitoa

päivästä toiseen. Csikszentmihalyi puhuu myös flow-tunteesta, joka tarkoittaa virtausta. Se on onnellisuuden kokemus, jonka ihminen saavuttaa työskennellessään itselleen tärkeän asian parissa silloin, kun tehtävä on kyllin vaativa ja vastaa omia taitoja. (Uusikylä & Piirto 1999, 77, 84.)

Sivusta ryhmiä seuranneena uskon, mitä nuoret harrasteistaan kirjoittivat. Nuoret suhtautuivat harrasteisiinsa intohimoisesti ja tosissaan. Monen vuoden harrastustausta on myös vaikuttanut osaltaan vastuullisuuteen. Nuoret tuntuivat ymmärtävän vastuunsa suoritetuissa tehtävissä, koska ovat harrastaneet ryhmässä. Myös visuaalinen hahmotuskyky ja ideointi tuntuu olevan näiden nuorten vahvuus sekä sitoutuminen omaan toimintaan.

Uskallus kokeilla uusia käsityöllisiä ja taiteellisia mahdollisuuksia voi näkyä myöhemmin muun ohella esimerkiksi siinä, että kykenee ottamaan vastaan erilaisia haasteita. Yksilö kykenee löytämään keinoja ongelmien ratkaisemiseksi ja on valmis etsimään myös uusia luovia ratkaisuja. Ongelmia ei koeta esteiksi, vaan ne ovat oikeammin mielenkiintoisia ilmiöitä tutkittavaksi ja kokeiltavaksi. (Karppinen 2008, 102.)

6.2 Luovien harrastusten vaikutus yhteishenkeen ja ryhmäytymiseen

Vaikka oppijan kokemukset ovat yksilöllisiä, oppimisessa on keskeistä yksilön ja ympäristönvälinen vuorovaikutus ja yhteisöllisyys. Yhteistoinnallisuus johtaa parhaimmillaan siihen, että uskaltaa tuoda yhä enemmän esiin asioita itsestään. Tämä taas kasvattaa sosiaalisten taitojen ja sitoutumisen ohella nuoren itsetuntoa sekä vahvistaa haasteenottokykyä. (Karppinen 2008, 108.)

Kyselyssä nuoret eivät juuri eritelleet taideaineiden sosiaalista vaikutusta, vaikka moni mainitsi toki ystävyysbändin jäsenten kesken. Kaksi nuorista kertoi, että harrasteilla on ollut heihin sosiaalisia vaikutuksia ja on luovan harrastetoiminnan kautta oppinut tulemaan toimeen monenlaisten ihmisten kanssa. Yksi nuorista myös sanoi, että yhteinen kiinnostuksen kohde eli bändiharrastus on auttanut löytämään Hämeenlinnan kokoisesta kaupungista uusia tuttavuuksia ja varmasti tuonut nuoren sosiaaliseen verkostoon hänen kiinnostustaan tukevia ihmisiä.

Kysyttäessä, uskooko nuori taideaineilla eli luovalla harrastetoiminnalla olevan vaikutusta ryhmäytymiseen lähtökohtaisesti, kuusi neljästätoista oli väittämän kanssa lähes täysin samaa mieltä. Melko paljon samaa mieltä oli lähes saman verran(5) ja kolme kaikista vastanneista ei osannut sanoa.

Kokemus ryhmäytymisestä saattaa olla erilainen riippuen taideaineesta, jota nuori on harrastanut. Vaikka kaikissa luovissa harrastuksissa nuori on tekemisissä inspiraation ja luovuuden kanssa, voidaan sanoa, että esimerkiksi käsityökerhon luonne on erilainen kuin nuorisoteatterin. Teatteri ja sen tarjoamat roolit ovat kehittyvälle nuorelle mahdollisuus käsitellä omia tunteitaan ja ympäröivää maailmaa teatterin keinoin. Hänellä on roolityökentelyn kautta ehkä helpompi mahdollisuus ymmärtää itseään sekä kanssaihmiään. (Toivainen & Turpeinen 2008, 122.)

Kulttuuriharrastusten syitä eriteltäessä valtakunnallisessa tutkimuksessaan Myllyniemi (2009, 39) kirjoittaa, että kolmantena tärkeysjärjestyksessä nuorille on tavata harrastuksessa kavereita sekä tehdä ja toimia yhdessä. Tarve tulla toimeen toisten kanssa ei kuitenkaan ole luovalle oppilaalle välttämätön. Usein luovat nuoret liittyvät kuitenkin yhteen, koska he eivät halua olla samanlaisia kuin muut. Keskenään he pukeutuvat samalla tavalla, kuuntelevat samaa musiikkia ja kapinoivat yhdessä maailmaa vastaan. (Karppinen & Uusikylä 1999, 103.)

Vaikka oppijan kokemukset ovat yksilöllisiä, oppimisessa on keskeistä yksilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus ja yhteisöllisyys. Yhteistoinnallisuus johtaa parhaimmillaan siihen, että uskaltaa tuoda yhä enemmän esiin asioita itsestään. Tämä taas kasvattaa sosiaalisten taitojen ja sitoutumisen ohella nuoren itsetuntoa sekä vahvistaa haasteenottoa. (Karppinen 2008, 108.)

Toimivassa ryhmässä vallitsee myönteisessä mielessä ryhmäkuri, sosiaalinen paine, joka edistää oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Ryhmä kiinnostaa ja vetää puoleensa, mikäli ryhmän jäsenet ovat yksilöä kohtaan miellyttäviä. Yksilö suhtautuu ryhmään lojaalisti, mikäli yksilön on mahdollista tyydyttää tarpeitaan ja saavuttamaan tärkeitä tavoitteitaan. (Asikainen 1995, 164, 169, Isokorven 2003, 32–33 mukaan.)

Koska molemmat ryhmät koostuivat (yhtä poikkeusta lukuun ottamatta) nuorista, joilla oli luovia harrastuksia, oli merkitystä hyvä tutkia, sillä ryhmien jäsenillä voidaan sanoa olleen samat lähtökohdat ja suhtautumistavat taideaineisiin. Kysyttäessä, uskovatko nuoret, että intensiivijaksolla mahdollisesti kehittyvä yhteishenki ja ryhmän tiivistyminen johtuu yhteisistä kiinnostuksenkohdista taideaineisiin, samaa mieltä lähes täysin oli neljä nuorta neljästätoista. Neljä kaikista sanoi olevansa melko paljon samaa mieltä ja viisi eli selkeä enemmistö ei osannut sanoa. Yksi sanoi, että ei ole väittämän kanssa kovin paljon samaa mieltä. Hajontaa oli enemmän Tver-nuorten vastauksissa kuin Hippalo-nuorten, mikä on aika yllättävää, sillä Tver-nuoria yhdisti melko yksimielisesti orientoituminen musiikkiin, siinä missä Hippalo-nuorien harrastetausta oli kirjavampi.

Olin huolimattomuuksissani laatinut kyselyn niin, että osan 2 väittämät 13 ja 15 ovat sisällöltään melkein samat. Väittämä 13 ”yhteishengen kehittyminen johtui yhteisistä kiinnostuksenkohteista taideaineisiin” ja 15 ”uskon taideaineilla olleen merkitystä ryhmäytymiseen” ovat silti saaneet erilaisen vastausskaalan, joten on vaikea sanoa, kuinka hyvin nuoret ovat väittämät sisäistäneet. 2/14 ei osaa sanoa, oliko taideaineilla vaikutusta yhteishengen kehittymiseen tai oliko taideaineilla merkitystä ryhmäytymiseen. Sama lukumäärä vastanneista on lähes täysin samaa mieltä, että yhteishenki vaikutti yhteishengen kehittymiseen, mutta taideaineiden ryhmäyttävään vaikutuksesta samaa mieltä on ollut kolme neljästätoista. Suurin osa vastauksista oli kuitenkin melko paljon samaa mieltä vastatessa väittämään kiinnostuksen taideaineisiin yhdistäneen ryhmää.

Suurin osa nuorista on vastauksissaan tuonut ilmi, että taideaineiden ryhmäyttävä vaikutus oli suurimmaksi osaksi sitä, että koska tiesi muilla olevan samanlaisia kiinnostuksenkohtia, oli niistä helppo aloittaa keskustelu ja näin tutustui toisiin helpommin. Yhteiset puheenaiheet loivat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ryhmäläiset erittelivät myös, että taidemuotojen tekeminen yhdessä oli helpompaa, kun kaikki osasivat ja keskittyivät samaan asiaan ja siten he saattoivat toimia ryhmänä. Osa nuorista on kuitenkin sanonut, että juuri yhteinen tekeminen yhdisti jäseniä ja mikäli he olisivat saaneet tehdä vielä enemmän luovia harrasteitaan yhdessä, olisivat he ryhmäytyneet vielä paremmin.

Nuorten tiiviin yhdessäoloajan ryhmäyttävää vaikutusta ei sovi epäillä. Otin kyselyssä kuitenkin huomioon, oliko ryhmä enemmän kuitenkin sitä mieltä, että ryhmäytyminen johtui muista seikoista kuin yhteisestä harrastustaustasta ja kiinnostuksenkohteista. Yksi vastaajista ei ollut ollenkaan samaa mieltä, mutta puolet molemmista ryhmistä ei osannut vastata. Melko paljon samaa mieltä oli molemmissa ryhmässä vain muutama.

Yksi nuori tuumi, että luultavasti sama kiinnostuksen kohde vaikutti, mutta ei ollut varma, oliko syynä juuri se, että kohde oli juuri taideaineet ja luovat harrasteet. Toinen arveli, että samojen tehtävien hoitaminen ja tavoitteet sekä yhteinen aika auttoivat yhteishengen kasvamisessa. Myös suunnilleen sama ikä koettiin yhdistävänä, sillä nuorilla oli paljon yhteisiä tuttuja ja kavereita sekä kouluasiat olivat kaikilla suunnilleen samassa vaiheessa. Nuoret, jotka pääsivät viettämään myös vapaa-aikaa yhdessä, sanoivat, että päihteenkäyttö oli yhdistävä tekijä ja tupakointitauoilla ehti vaihtaa eniten ajatuksia. Yksi nuorista oli myös summannut hyvin, että toisinaan kemiat vaan kohtaavat ilman varsinaista syytä.

Havainnoidessani ryhmiä en kokenut, että luovat harrasteet olisivat olleet ryhmäyttävä voima nuorten keskuudessa. Sen sijaan jäin pohtimaan, että luovilla harrasteilla on varmasti ollut projekteihin osallistuneisiin nuoriin aiemmin mainitsemiani vaikutuksia vastuunottokykyyn, sitoutumiseen ja ilmaisukykyyn, joka osaltaan mahdollisti yhteishengen kasvua pienryhmissä. Olen itse harrastanut kymmenen vuotta lapsuudessani ja nuoruudessani teatteria ja koen sen vaikuttaneen muun muassa edellä mainittuihin piirteisiin. Koen, että teatteriharrastus kulkee mukana ystävyysuhteissa kuuntelutaitona sekä aivan arkipäivän tilanteissa heittäytymiskyynä ja tilannetaajuna.

7 ”MIELUUMMIN MUKAVIA KUN NATSEJA” – OHJAAJAN MERKITYS

Aloittavalle ryhmälle on tärkeää, että ohjaaja on varma itsestään. Varma ohjaaja luo turvallisuutta ja alussa ryhmä tarvitsee turvallisuuden tunnetta. Ohjaajan mallia seurataan tarkasti, joten se avoimuuden määrä, jonka ohjaaja aloittavalle ryhmälle suo, on avoimuuden vallitseva määrä ryhmässä. Kopakkalan (2005, 145) mukaan ryhmälle on tärkeää, että ohjaaja esittelee itsensä luontevasti ja avoimesti, mutta jakaa itsestään tietoja kohtuudella, sillä ohjaajalla on kuitenkin ryhmässä aina vain auttava rooli. Leskinen on

Kopakkalan kanssa samaa mieltä kirjoittaessaan (2009, 18), että ohjaaja hälventää tällä tavoin ryhmän pelkoja ja epäluuloja.

Kopakkalan teoksessa Porukka, jengi, tiimi (2005, 135–180) kirjailija on selostanut seikkaperäisesti monenlaisia eri sosiometrisia harjoituksia ryhmälle sen eri vaiheisiin ja tarpeisiin. Ohjaaja on näissä harjoituksissa tiiminvetäjä ja haastattelija. Kopakkala neuvoo ohjaajaa olemaan harjoituksesta riippuen ryhmänsä auttaja ja houkuttelija, toisinaan taas jarruttaja ja rakentaja. Ohjaajan oma virittäytymistaso ratkaisee ohjaajan menestyksen tehtävässään.

Ohjaajan virittäytymistasosta puhuu myös Leskinen (2009, 17–19) alleviivatessaan, että ohjaajalla tulee olla erityisen herkäät ”tuntosarvet”. Toiminnallisten tuokioiden ohjaaminen vaatii pelisilmää ja joustavuutta, sillä asiat eivät aina suju niin kuin on suunniteltu. Uusi toimintamuoto voi olla parempi kuin entinen ja ohjaajalla täytyy olla kyky heittäytyä tähän muutokseen ja pitää langat käsissään.

Ohjatessani opinnäytetyössäni nuorten ryhmiä koin, että nuorille on erityisen vaikea sietää epävarmuutta ryhmätyöskentelyssä. Ohjaaja luo turvaa varmuudellaan ja päättäväsyydellään. Ollessamme ulkomailla Tvernuorten ryhmän kanssa koimme tilanteita, joissa en aina itsekään tiennyt, mitä tapahtuu. 15–17-vuotiaat ryhmäläisilleni oli näissä tilanteissa tyypillistä, että he tivasivat minulta tilannetietoja hyvin hanakasti. Usein riitti, että vastasin tyynesti, että odotetaan ja otetaan asiasta selvää. Nuori tarvitsee epävarmassa ryhmätilanteessa vakaan ohjaajan tukea erityisen paljon.

Aalto (2000) kirjoittaa kirjansa luvussa Ryhmäyttäminen (69–135) ohjaajan kyvystä tunnistaa ryhmän eri turvallisuuden tasoja. Jos ohjaajan tehtävä on nimenomaan ryhmäyttää eikä ryhmällä ole toista tehtävää ”häiritsemässä” prosessia, voi ohjaaja hyvillä mielin tarkastella ryhmän turvallisuuden tasoja ja edetä ohjelmassa niiden mukaan. Ohjaaja on ryhmän johtaja, joka huolehtii, että ryhmä selviytyy perustehtävästään (Niemistö 2004, 178). Ohjaaja luo turvallisuutta koko ajan omalla toiminnallaan ja ohjaajan turvallinen suhtautuminen itseensä heijastuu ryhmän turvallisuuteen. (Aalto 2000, 74.)

Turvallisuutta luo myös vastuullinen johtaminen. Niemistö (2004, 178–179) sanoo johtajuuden olevan vastuunottamista, joka kuuluu sekä ryhmälle että ohjaajalle. Vaikka ohjaaja onkin ryhmän johtaja, ei hänen tehtävänsä silti suinkaan ole vetää ryhmää tiettyyn suuntaan vaan pikemminkin vapauttaa ryhmän sisällä vallitsevia voimia. Samaa sanoo myös Aalto (2000, 138), joka kirjoittaa, että ohjaajan kuuluu luottaa ryhmään ja antaa ryhmälle mahdollisuus toimia juuri niin kuin sen pitääkin eikä yrittää tehdä siitä sellaista, mitä se ei ole.

Erityisesti toiminnallisten menetelmien ohjaajan tulisi Kopakkalan (2005, 181) mielestä löytää oma persoonallinen tyyliinsä. Ohjaajan perusominaisuuksien tulisi kuitenkin olla lämmin, avoin ja luottavainen. Ohjaajan tulisi olla ryhmätilanteessa läsnä ja elää ryhmän mukana myös huumorin keinoin. Aalto (2000, 137) ei niinkään erottele ominaisuuksia ja taitoja, joita

ohjaajalla tulee olla, vaan suuntia, joihin ohjaajana tulee itseään kehittää ja kasvattaa. Tärkeintä Aallon (2000, 138–139) mukaan on, että ohjaajalla on halu olla kontaktissa omaan itseensä ja muihin ihmisiin. Kun ohjaaja on yhteydessä omiin sekä hyviin että ”huonoihin” puoliinsa, sitä suvaitsevaisemmin hän antaa tilaa myös muiden olotiloille ja tunteille. Omien tunteiden tunnistaminen avaa kanavia empatialle ja armollisuudelle.

Harmillista kyllä, en huomannut kysyä nuorten intensiivijaksojen alussa, miten he kokevat ohjaajan merkityksen ryhmätilanteissa. Koska tulos oli tietyllä tapaa yllättävä, olisi ollut mielenkiintoista tietää, millainen ajatus heillä oli ohjaajan merkityksestä ennen jaksoja. Siltikään ei pidä olettaa, että viikon tai kahden viikon ajassa tehdään suuria muutoksia nuorten näkökulmiin.

Tver-nuorten ryhmästä kaikki (8) olivat lähes täysin samaa mieltä, että ohjaajilla oli merkitystä ryhmäytymiseen. Hippalo-nuorista samoin ajatteli puolet ja toinen puoli oli melko paljon samaa mieltä. Ohjaajan rooli oli varmasti erilainen Tver-nuorten ryhmässä, jossa olimme yhdessä viisi päivää läpi vuorokauden. Tiedusteltaessa, millaisia vaikutuksia ohjaajilla oli ryhmäytymiseen, Tver-nuorista kuusi antoi kiitosta rentoudesta ja nuorten ymmärtämisestä. Myös adjektiivit ”kiva” ja ”mukava” esiintyivät palautteissa. Yksi nuorista ilmaisi, että ohjaajat olivat persoonallisia ja siksi sopivat heidän ryhmäänsä.

Hippalo-nuorten kanssa ohjaajat eivät olleet yhtä tiiviisti läsnä ja siksi näkökulma vastauksissa on erilainen. Ohjaajat nähtiin alkutilanteen asettajina ja yhteisen tekemisen alkuunpanijana, mikä auttoi osaltaan nuoria ryhmäytymään. Myös Hippalo-nuorten ryhmässä kiiteltiin rentoudesta ja mukavuudesta. Yhdessä palautteessa sanottiin, että yhteishenkeä ohjaajien taholta loi se, että ryhmäläiset olivat vastuussa tehtävistä samoille ihmisille. Vastaus on mielestäni mielenkiintoinen näkökulma.

Vaikka nuori kiitteleekin aina rentoa ja ymmärtävää ohjaajaa, joka ottaa heidät vastaan jo nuorena aikuisena, tulee ohjaajan silti muistaa, että kyseessä on edelleen kasvava yksilö. Oli jännittävää huomata, että toisessa hetkessä nuoret ovat kuin pieniä aikuisia, mutta yhtäkkiä he tarvitsevatkin kaitsijaa ja huoltajaa aivan yksinkertaisissa asioissa. Ohjaajan ei tulisikaan sortua vain nautiskelemaan ryhmän suosiosta, vaan on tärkeää muistaa roolinsa ja olla johtaja ja aikuinen, sillä myös lähes täysi-ikäinenkin nuori tarvitsee rajoja ja se tuottaa heille turvallisuuden tunnetta. Rajat kertovat siitä, että ohjaaja on vastuullinen.

Ohjaajan tehtävä on pitää langat käsissään ja seurata, ettei tilanne riistäydä käsistä. Vaikka toiminta olisi oppijälähtöistä, on aikuisella ennen kaikkea vastuu tilanteesta. Oppijan oma kokemus korostuu, jos ohjaaja pystyy ottamaan huomioon nuorten kokemukset ja ajatukset ja täten nuori on itse valmis lähtemään mukaan oppimaan. Ohjaajan oma innostus ja taiteelliset kokemukset ovat hedelmällinen lähtökohta toisten innostamiselle. (Karpinen 2008, 102.)

8 ”NO ONHAN NOI YHTEISET TUPAKKATAUOT SELLANEN YHDISTÄVÄ TEKIJÄ” – POHDINTAA TULOXSISTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tehdä tapaustutkimus siitä, miten nuoret toimivat ryhmässä ja ryhmänä sekä miten he itse havainnoivat monivaiheista ryhmätoimintaa. Ryhmätoiminnan kontekstina olivat nuorten luovat harrasteryhmät ja projektiin osallistuneet pienryhmät. Tavoitteena oli myös selvittää, millaisia merkityksiä nuoret antavat ohjaajalle ryhmätoiminnassa. Vaikka kyselystä nousi paljon toivottuja merkityksiä ja vaikutuksia nuorten elämään, on silti syytä suhtautua aineistoon kriittisesti.

Aihe on sinällään melko vaikea hahmottaa – ja oli sitä aluksi jopa minulle itselleni. Rajatessani aihetta aiheseminaariini toukokuussa 2010 minun oli tarkoitus tutkia nuorten ryhmäytymistä taideaineiden avulla, mutta aineistoon perehtymisen myötä on keskiöön noussut ryhmätoiminnan ohella luovien harrasteryhmien merkitys nuoren elämään yleensä. Aiheen rajaus on siis työn tekemisen ohella hieman muuttunut.

Opinnäytetyöni aineisto on kerätty havainnoimalla nuorten ryhmiä, mutta pääasiallinen aineisto, joka on tapaustutkimukseni ydin, nousee nuorille tehdyistä kyselyistä. Kuten aiemmin sanoin, kyselymenetelmällä on omat ongelmansa. Ei ole mahdollista varmistaa, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen tai ovatko he pyrkineet vastaamaan rehellisesti ja huolellisesti. Ei ole myöskään aivan selvää, miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat vastaajien näkökulmasta. Väärinymmärryksiä on vaikea hallita jo siksi, ettei voida olla varmoja, miten tietoisia vastaajat ovat tutkimuksen aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2004, 184–186.) En ehtinyt teettää kyselyäni kohderyhmälläni testikyselyä, vaan sain apua opponentilta sekä ohjaavalta opettajalta. Kohderyhmän palaute olisi kuitenkin ollut tärkeä käsitteiden ymmärtämisen kannalta.

Tutkimukseni ongelmaksi nousevat käsitteet ja termit. Kyselyssä esittelen aiheekseni ryhmäytymisen, joka kuten Aalto (2000) aiemmin kirjoittaakin, ei ole suomenkielen termi. Vaikka olen avannut sen kyselyn etusivulla (ks. LIITE 1), ei ole aivan selvää, onko nuori ymmärtänyt vastatessaan, mitä käsitteellä tarkoitetaan. Vastauksissa on käytetty esimerkiksi lausetta ”Tanssitunneilla meillä oli hyvä henki, eikä ryhmäytymistä”. Olen läpi koko kyselyn rinnastanut termejä yhteishenki ja ryhmäytyminen. Vaikka hyvä yhteishenki liittyy vahvasti turvallisen ryhmän muodostamiseen, on se oikeammin ehkä turvallisen ryhmän ilmapiirin tuotos kuin sen ohella tapahtuva ilmiö. Maahanmuuttajanuoren vastaukset on tavallaan otettava erityisesti huomioon kyselyn luotettavuutta pohtiessa, sillä lomaketta laatiessa en ollut ottanut huomioon, että yhden vastaajan äidinkieli ei ole suomi.

Vastauksissa on myös otettava huomioon vastaajien elämäntilanne ja nuori ikä sekä siihen liittyvät taipumukset. Kahdesta vastauspaperista löytyy identtinen vastaus ”yhteishenki on jeba/jepa”. ”Jeba” tai ”jepa” on trendi-ilmaus sanasta ”jees”, joka tarkoittaa hyvää tai hyväksyttävää. Vastaajat ovat selvästi tuottaneet yhdessä vastauksia, mikä vaikuttaa usein kielteisesti täysin rehellisiin vastauksiin. Näin ollen en voi tietää, onko vastauk-

sia kirjoitettu yhdessä kujeileva pilke silmäkulmassa, mikä taas muuttaa osaltaan tulosten validiutta.

Olin hyvin yllättänyt, että suurin osa oli melko paljon samaa mieltä väittämän kanssa siitä, että taideaineiden harrastaminen todella vaikutti yhteishengen kehittymiseen Tver-nuorten ja Hippalo-nuorten ryhmissä. Voi olla, että tulos olisi ollut erilainen, jos olisin esitellyt seikkaperäisesti muita vaihtoehtoja, mistä ryhmäytyminen ja yhteishengen kasvaminen olisi voinut johtua. Kysyttäessä, mistä muista seikoista ryhmäytyminen olisi voinut johtua, ei kovinkaan moni osannut eritellä. Spesifi kysymys, kuten ”seuraavat seikat vaikuttivat minusta ryhmäytymiseen” olisi voinut antaa aivan erilaisen tuloksen.

Havainnointipäiväkirjastani ei käy ilmi, että olisin kokenut viikkojen aikana ryhmäytymisen johtuneen taideaineista. Tämä saattoi johtua siitä, ettei kummallakaan ryhmällä esimerkiksi ollut kyseessä leirityyppinen ajanjakso, jossa yhteen tiettyyn taideaineeseen olisi keskitytty intensiivisesti. Sen sijaan Tver-nuorten kanssa viikko kului Venäjällä hyvin erilaisissa tapahtumissa ja Hippalo-nuorten työtehtävät vaihtelivat päivittäin. Ryhmät tutustuivat toisiinsa kyllä yllättävän nopeasti ja ryhmien sisällä vallitsi hyvä ilmapiiri ja tunnelma, mutta havaintojeni perusteella en voi väittää, että ilmapiiri olisi kehkeytynyt taideharrasteiden vaikutuksen vuoksi.

Tuloksia pohtiessa tulee myös muistaa, että tapaustutkimukseni kesto levisi harmittavan laajalle aikavälille. Tarkoitus oli kirjoittaa raportti tehdystä työstä toiminnallisen osuuden jälkeen syys-kesällä 2010, mutta äkilliset työtarjoukset siirsivät dokumentointia. Niinpä vuoden tauon jälkeen on selvää, että opinnäytetyöni toiminnallinen osuus ja kyselyn teettämisen vaihe eivät ole minulla aivan selkeänä mielessä, mikä osaltaan varmasti vaikuttaa tutkimustulosten tulkitsemiseen.

Pohdin jo aiemmin, voisivatko ilmaisullisia menetelmiä pitkään harrastaneiden nuorten vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot olla jossain määrin harjaantuneempia kuin nuorten, jotka eivät ole harrastaneet luovien harrasteiden ryhmässä. Esimerkiksi musiikillisen ilmaisemisen kokemuksilla pyritään vahvistamaan oppilaan itsearvostusta, ja yhdessä musisoinnin tarkoitus taas on antaa oppilaille yhteisöllisyyden kokemuksia tunne-elämän kehittämiseksi. (Ruokonen, Grönholm & Salminen 2008, 76.) Muissakin teoksissa taideharrastusten voimaa vuorovaikutustaitojen harjaannuttajina on painotettu.

Nuoret myös kertoivat, että yhteisistä luovista harrastuksista oli noussut nuorten ryhmien sisällä keskustelua. Yleensä ryhmässä etsitään yhteisiä jaettavia asioita aivan vaistomaisesti. Ryhmän jäsenet kokevat yhteenkuuluvuutta niiden kanssa, jotka jakavat heidän kanssaan jotain, kuten arvoja, asenteita, mielipiteitä, tunteita tai taustatekijöitä. Suurin osa nuorista koki, että taideaineilla oli vaikutusta ryhmäytymiseen.

9 ”JOSKUS KEMIAT VAAN KOHTAA” – YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten nuoret toimivat ryhmässä ja ryhmänä sekä miten he itse havainnoivat monivaiheista ryhmätoimintaa ja mitä merkityksiä nuoret antavat taideharrastuksille. Työssä myös selvitettiin, mitä merkityksiä nuoret antavat ohjaajan toiminnalle. Tutkimustehtävinä oli selvittää, millaisia kokemuksia nuorilla on luovien harrastusryhmien toiminnasta ja ryhmäytymisestä sekä mitä merkityksiä nuoret antavat taideharrastuksille ja ohjaajalle.

Nuoret kokivat, että luovat harrasteryhmät olivat ennen kaikkea vaikuttaneet heidän luovuuteensa ja ilmaisukykyynsä. Sitä kautta he olivat tulleet rohkeammiksi sanomaan mielipiteitänsä ja olemaan omia itsejään. Omat taidot, kuten ongelmanratkaisukyky olivat myös harjaantuneet harrastusten myötä. Luovat harrastusryhmät ovat synnyttäneet alakulttuureja, jossa musiikillisesti orientoituneet nuoret ovat verkostoituneet ja kokivat osittain myös siksi harrastuksen vaikuttaneen heidän elämäänsä kokonaisvaltaisesti.

Luovan harrastusryhmätoiminnan vaikutusta vuorovaikutustaitoihin oli selkeästi vaikeampi tunnistaa. Vain harva nuorista eritteli luovilla harrasteryhmillä olleen vaikutusta heidän sosiaalisiin kykyihinsä ja vuorovaikutustaitoihinsa. Todennäköisesti se johtui siitä, että kyselyssä ei kysytty asiaa suoraan, sillä käsitteet olivat osittain pielessä. En siis saanut materiaalistani riittävää vastausta, onko luovilla harrasteilla positiivista vaikutusta ryhmäytötaitoihin.

Nuoret osasivat vastauksissaan eritellä ryhmän vaiheita ja ryhmäytymisen tasoja. Osa vastaajista hahmotti hyvin ryhmän muodostamisen vaiheita osallistumisestaan harrasteryhmistä. Ryhmäytymistä pienryhmissä pohdittiin siitä näkökulmasta, että nuoret olivat tutustuneet toisiinsa ja yhteishenki oli tämän myötä kasvanut. Näin voidaan sanoa myös ryhmäytymistä tapahtuneen.

Mielestäni yllättävä seikka, joka aineistosta nousi, oli ohjaajan suuri merkitys ja rooli nuorten ryhmässä. En ollut osannut odottaa, että itsenäisyyttä tavoitteleva nuori tarvitsee niin kipeästi ohjaavaa ja kannustavaa ohjaajaa ryhmänsä tueksi. Ohjaajat luovat olemuksellaan turvaa ja siten tukevat ryhmän kasvua turvalliseksi yhteisöksi. Nuori kokee tärkeäksi, että joku ymmärtää heitä.

Vaikka aineistoon on suhtauduttava kriittisesti, olen silti tyytyväinen tuloksiin. On ilahduttavaa kuulla, että nuoret ovat saaneet positiivisia kokemuksia ryhmäytöskentelystä ja kaikki ovat kokeneet olleensa osana jotakin turvallista ryhmää. Kuten opinnäytetyössäni perehtymäni kirjallisuuskään todistaa, on se nuoren tasapainoisen identiteetin kasvun ehdoton edellytys. Tulevana kulttuurialan ammattilaisena kaikki mainitut vaikutukset, joita nuoret vastaajat listasivat, ovat merkittäviä. Vastaukset todistavat, että kulttuurin ja taiteen tarjoaminen nuorille kasvattaa luovia ja ilmaisuvimmaisiksi yksilöitä, jotka ovat rohkeasti sitä mitä ovat.

LÄHTEET

- Aalto M. 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Anttila, P. 1996. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hiisijärvi S. & Heiskanen T. & Blomberg K. Elä! – Elämän punaista lankaa etsimässä. n.d. <http://www.ela.fi/akatemia/tyokalupakki.php> Luettu: 21.9.2011
- Himberg L. & Laakso J. & Peltola R. & Näätänen R. & Vidjeskog J. 2000. Kehittyvä ihminen. Psykologia 2. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja Kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Hirsjärvi S. & Remes P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Holvas J. & Raivio H. & Seppänen P. 1999. Ei voisi vähempää kiinnostaa – Nuoruuden filosofia. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Isokorpi T. 2003. Tunneälytaitojen ja yhteisöllisyyden oppiminen reflektoinnin ja ryhmäprosessin avulla. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Keltikangas-Järvinen L. 1994. Hyvä itsetunto. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kopakkala A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima.
- Kronqvist E.-L. & Pulkkinen M.-L. 2007. Kehityspsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY
- Kärkkäinen R. 2008. Nuoreksi kasvava ja kuvataide. Teoksessa Karppinen S. & Ruokonen I. & Uusikylä K. Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.
- Lahikainen A.-R. & Punamäki R.-L. & Tamminen T. 2008. Kulttuuri lapsen kasvattajana. Vantaa: WSOY.
- Lepistö J. 2004. Käsityö kasvatuksen välineenä. Turku: Painosalama Oy.
- Myllyniemi S. 2009. Taidekohtia Nuorisobarometri. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Niemistö R. 2004. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Piirto J. & Uusikylä K. 1999. Luovuus. Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Jyväskylä: WSOY

Puuronen V. 1997. Johdatus nuorisotutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Puuronen V. 2003. Pihasakeista alakulttuureihin. Teoksessa Aapola S. & Kaarninen M. Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Puuronen V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Ruokonen I., Grönholm M. & Salminen R. 2008. Musiikin voimaa yläluokilla! Teoksessa Karppinen S. & Ruokonen I. & Uusikylä K. Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Sava I. & Vesänen-Laukkanen V. 2004. Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Juva: WS Bookwell Oy.

Toivainen T. & Turpeinen I. 2008. Murrosikäiset murrosikää tutkimassa. Teoksessa Karppinen S. & Ruokonen I. & Uusikylä K. Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

KYSELY

KYSELY

Teen opinnäytetyötäni nuorten ryhmäytymisestä taideaineiden avulla. Tarkastelen siis suomennettuna sitä, onko taiteiden kanssa toimimisella vaikutusta yhteishengen kasvamiseen – ja mikäli on, millaisia vaikutukset ovat. Jos vain tahdot, toimit osana käytännön kokemuksen kartoittamistani asiasta, onneksi olkoon 😊.

Ryhmän muodostuessa varsinaiseksi ryhmäksi, se kokee erilaisia vaiheita. Aluksi sen jäsenet etsivät hyväksyttäviä kanssakäymisen muotoja ja rajoja ryhmän sisällä. Jossain vaiheessa ryhmän vuorovaikutusta leimaa konflikti ja tämä näkyy omien mielipiteiden julkituomisena ja mahdollisina erimielisyyksinä. Ryhmäytymisen vaiheessa ryhmässä vallitsee yhdenmukaisuuden tunne.

Taideaineita ovat erilaiset luovat menetelmät kuten teatteri, tanssi, musiikki, kuvataide, sirkus, kädentaidot sekä valokuvaus- ja muut mediapainotteiset harrasteet.

Rastitahan itsellesi mieluisin vaihtoehto:

- Suostun osallistumaan opinnäytetyöhön ja havainnoitavaksi osana ryhmää. Minua käsitellään työssä nimettömänä ja jos työssä käsitellään erikseen minua (kuten siksi, että olen ollut kyselyssä eri mieltä jostain, mistä muut ovat yhtä mieltä), aineisto käsitellään niin, ettei minua voida tunnistaa.
- En suostu osallistumaan opinnäytetyöhön olemalla havainnoitavana. En myöskään halua täyttää kyselyä.
- Suostun täyttämään vain tämän kyselyn, en halua olla havainnoitavana.
- Suostun osallistumaan havainnointiin, en halua täyttää tätä kyselyä.

Ensimmäinen osa (sivut 1-3) kyselystä täytetään ennen matkaa. Toinen osa (sivu 4-5) matkan jälkeen.

Osa 1

Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Tunnen/Tiedän ryhmästämme aiemmin seuraavat henkilöt:

---

2. Kuulun/Olen kuulunut ryhmiin, joilla on tekemistä seuraavien taideaineiden kanssa

tanssi

kädentaidot

musiikki

sirkus

kuvataide

valokuvaus (ym. mediapainotteiset menetelmät)

teatteri

Muu, mikä? _____

3. Millaisia ryhmät olivat? Montako jäsentä ryhmään kuului? Huomasitko ryhmässä kyselyn ensimmäisellä sivulla mainittuja ryhmän vaiheita? Voit kertoa kaikista joihin olet osallistunut tai vain yhdestä, esim. bändistäsi. Mainitsethan mistä ryhmästä oli kyse.

---

4. Millaiseksi kuvailisit ryhmän yhteishenkeä? Osaatko sanoa mistä tämä johtui?

---

5. Sanoisitko, että taideaineiden harrastamisella on ollut vaikutusta sinuun? Millaisia?

Ympyröi väittämään mielestäsi sopivin vaihtoehto:

1= ei ollenkaan samaa mieltä

2= melko vähän samaa mieltä

3=en osaa sanoa

4=melko paljon samaa mieltä

5=lähes täysin samaa mieltä

6. Minun on helppo toimia ryhmässä

1   2   3   4   5

7. Luulen, että minun on helppo toimia juuri tässä ryhmässä

1   2   3   4   5

8. Yhteishenkemme kehittyy tulevien yhdessä vietettyjen päivien aikana

1   2   3   4   5

9. Uskon sen johtuvan yhteisistä kiinnostuksenkohteistamme taideaineisiin

1   2   3   4   5

10. Uskon taideaineilla olevan vaikutusta ryhmäytymiseen

1   2   3   4   5

Osa 2

Ympyröi väittämään mielestäsi sopivin vaihtoehto:

1= ei ollenkaan samaa mieltä

2= melko vähän samaa mieltä

3=en osaa sanoa

4=melko paljon samaa mieltä

5=lähes täysin samaa mieltä

11. Minun oli helppo toimia osana ryhmää

1   2   3   4   5

12. Yhteishenkemme kehittyi yhdessä vietettyjen päivien aikana

1   2   3   4   5

Miten kehittyi/miten ei kehittynyt?

---

13. Yhteishengen kehittyminen johtui yhteisistä kiinnostuksenkohteistamme taideaineisiin

1   2   3   4   5

14. Ryhmäytyminen johtui muista seikoista

1   2   3   4   5

Mistä seikoista?

---

15. Uskon taideaineilla olleen merkitystä ryhmäytymiseen

1   2   3   4   5

Millaisia?

---

16. Uskon ohjaajilla olleen merkitystä ryhmäytymiseen

1   2   3   4   5

Millaisia?

Kiitos vastauksistasi! Palauta paperi ja saat yllätyksen : D

